

Cena 1'50 din

Edinost

Mirnost je sila. Sekira je mirna, a odseka hrast pri korenini.

Maksim Gorki.

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 - Tel. 25-67 - Izhaja vsako soboto
Velja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 9 din, za inozemstvo letno 50 din
Rokopisi se ne vračajo - Pošt. črk. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglaš po ceniku

Na ogled brezplačno! Obdržite!

Zdaj pošiljamo na ogled nadaljnjim našim naslovnikom po pet zaporednih števil (štev. 23/10. VI.—27. 8. VII. 1939), št. 26. od 1. julija s položnico. Teh števil ni treba vračati. Nadaljnje številke bomo pošiljali tistim, ki bodo do te tednik naročili — zadostuje dopisnica — ali nakazali vsaj del, to je najmanj za 3 mesece din 9 — naročnine. Ne zavržite nobene položnice! »Edinost« naj gre iz rok v roke med prijatelje! Cenj. zaupnike prosimo za sodelovanje!

Uprava »EDINOST«
Maribor, Kopališka ulica 6

Ciril-Metodova misel

Več kakor tisoč let je že od tedaj, ko sta se napotila dva moža v svet med Slovane učiti novo vero, vero ljubezni, miru in sprave. Šla sta med Slovane, čeprav sta bila Slovana samo po srcu in ne po krvi in rodovniku, toda tedaj še nihče ni stikal za rasnimi predniki in Slovani so ju prijazno sprejeli. Res nova vera Slovanom tedaj ni bila več povsem tuja. Spoznali so se z njo deloma že prej, toda v bistvu te vere niso mogli prodreti, videli so samo neka zunanja znamenja: tuje oblečeno in tuje govorečo gospodo, ki jim je prinašala poleg novih nauk tudi nove šege in novo oblast. Videli so potoke krvi, ki je tekla v imenu Tistega, ki je dal svoje življenje za mir. Razumljivo je, da so to vero, ki so jo prinašali ljudje, ki so eno učili in drugo delali, odklanjali. Spoznali so, da je bila večina tistih, ki so prihajali med nje, vera le pretveza, za namene, ki s pravim krščanstvom niso imeli nič skupnega.

Ko pa sta prišla oba brata, ki sta resnično verovala v to, kar sta učila in ki nista imela nikakih skritih namenov, se je njihov odpor raztopil kakor led v soncu. In z vso svežo vneto neizbrljenih narodov so se novega nauka oprijeli in ga vzljubili.

Toda prav to njihovim prvim »apostolom« ni bilo všeč. Tem v duhovnike preoblečenim vojakom in graščakom ni ugačalo, da so se njihovi sosedje pokristjanili, kajti s tem so izgubili povod, da bi zavijali svoj pohlep po zemlji v lepe besede o krščanski vnemi in borbenosti. Začelo se je preganjanje tistih dveh, ki sta za krščanstvo med Slovani več storila kakor vsi od Kristusa pa do današnjih dni. In to preganjanje se je moralo vršiti v imenu iste vere, kakor sta jo učila oba mučeniška brata.

Od tedaj je minilo tisoč let in vendar so si sedanje prilike s tedanjimi čudovito podobne. Še danes se najdejo nekateri, ki skrivajo svoje prave namene za najčudovitejšo lepe besede o obrambi civilizacije, borbi zoper svetovno prevratniško nevarnost in bog vedi o čem še. In prav ti ljudje tam, kjer imajo besedo in moč, z nogami teptajo najosnovnejše pogoje za razvijanje civilizacije ter s krvavimi brezdušnimi naredbami silijo svoj lastni narod v obup in upor.

Al je čudno, da Slovani tem ljudem ne morejo verjeti? Oni odklanjajo vso to lažljivo in votlo civilizacijo, ker vedo, da ne gre za nikako obrambo civilizacije, za nikako borbo proti svetovni prevratniški nevarnosti, ampak da gre za isto, za kar je šlo nasprotnikom Cirila in Metoda pred tisoč leti, ko so ju črnili pred svetom, in dolžili prevratniškega krivoverstva, jima onemogočali delo ter vzeli Metodu celo svobodo in ga vtaknili v ječo; namreč za oblast in za prelepo slovansko zemljo.

jad.

Vera v slovanstvo

Govoriti in pisati o samem slovanstvu in njegovi moči bi dejal človek, da je odveč; vendar ni tako. Med nami se še vedno najdejo ljudje, ki se odkljujejo po svojem malodušju. Tem ljudem manjka prvenstveno slovanske zavesti, ki je, kot pravi Peter Hostka v ugledni praški reviji »Brázda« nujno potrebna za vse male slovanske narode, ko obravnava odklonilno stališče oficijelne Slovaške napram slovanstvu. Med drugim pravi: »Mali narodi kot smo mi (Čehi) in Slovaki, se ne morejo obdržati pri življenju samo z materialno močjo, telesno in biološko. Njim je potrebno za življenje pred vsem višje narodno mišljenje, da se obdržijo in ne propadejo. Poleg močne narodne zavesti, ki se nam je vcepila tekom zgodovinskih borb, je zavest, da pripadamo k slovanstvu nas vedno dvigala in jačala, da smo se ne samo obdržali ampak, da smo ostali to kar smo danes, za kar se imamo zahvaliti slovanski skupnosti, katere živ del smo in ostanemo.«

Res je, da slovanstvo kot celota ni danes več tako tesno povezano, kot je bilo v času prebujenja poedinih slovanskih narodov. Svetovna vojna je prinesla pretežni večini Slovanov svobodo in samostojnost. Med posameznimi slovanskimi narodi pa so bile postavljene meje.

Meje pa so postale za slovanstvo usodne. Le malo je bilo ljudi, zlasti javnih in kulturnih delavcev, ki bi videli dovolj daleč preko mej; ljudi dalekovidnih, ki bi nam odprli pogled čez meje, nam je manjkalo.

Tako se je moglo zgoditi, da smo postali med seboj premalo poznani. Živahni stiki iz predvojnih let so postajali rahlejši, novih skoro ni bilo. Niti v mejah samih se nismo dovolj potrudili, da bi se medsebojno do dobrega spoznali, kar je vidno zlasti med Čehi in Slovaki, pa tudi mi v Jugoslaviji imamo trenja, ki izvirajo iz ne poznavanja in ki nam škodujejo. Slovanstvo, vez, ki nas je družila, je opešala. Življenje in dogodki, ki spreminjajo

svetu lice, so predramili tudi slovanstvo. Spoznali smo, kaj nam manjka in hiteli, da nadoknadimo to, kar smo zgubili.

Vez slovanstva, ki nas druži, je postala močnejša. Pričeli smo se spoznavati in čuti, da smo eno. Slovanstvo je pri vseh slovanskih narodih zapopadeno pravilno, zlasti pri nesrečnih bratih Čehih, ki so prvi dvignili klic po večjem medsebojnem poznanju. Odpustili so Poljakom in Slovakom in jim postali pomočniki v času, ko jim je doma sleherna slovanska misel skoraj zatrta.

Kot sta sv. Ciril in Metod s pomočjo svojih učencev dala slovanstvu temelj za kulturni in narodni razvoj, prav tako naj nas veže spomin na oba apostola, da se bomo v bratstvu med seboj dovolj spoznali in da bomo sposobni, da izvršimo naloge, ki jih narekuje čas za slovanstvo! Vera v slovanstvo mora postati tudi med nami Slovenci močnejša, da nas bo dvigala in jačala. V slovanstvu je naša moč in bodočnost!

Josip Udovič

Človečanska beseda plemenitega Hrvata in velikega Jugoslavana nadškofa dr. Ivana Šarića v Tuzli

Konec junija so otvorili evharistični kongres — po naše: kongres Kristusa Kralja — v Tuzli s približno 30 tisoč katoliki iz vzhodne Bosne. Udeležil se ga je tudi znani vrhbosenski nadškof dr. Ivan Šarić iz Sarajeva, čigar priložnostne izjave — napisane ali izgovorjene — je »Edinost« razbil njih pomembnosti že nekajkrat prinesla. Ob njegovem prihodu v Tuzlo so ga lepo sprejeli in pozdravili prireditelji kongresa z zastopniki vseh treh veroizpovedi. Dr. Šarić je v svoji topli zahvalni besedi rekel med drugim: »Dragi bratje pravoslavne, katoliške in muslimanske veroizpovedi, hvala vam na tako srčnem sprejemu! Vedite, da nadškof sa-

rajejski vas vse enako ljubi! Pamтите, da je moč naše države samo v slogi Srbov in Hrvatov! Bratje Srbi, naj vam bo hrvatsko ime enako drago, kot je meni drago srbsko ime! Razvijajte in jačajte se, ker je nad nami vsemi en Bog!«

To pomembno človečansko besedo katoliškega vladike iz Sarajeva so prinesli razni časopisi tako, kakor je bila izgovorjena. Tudi neki ljubljanski dnevnik jo je prinesel v svoji zadnji nedeljski številki, vendar s to razliko, da je ta slovenski list iz neznanih razlogov izpustil zadnji Šarićev stavek, ki ga imamo baš še za posebno pomembnega. Zato smo ga tu podčrtali mi.

Počkov.

Ponovni poskusi vseh združenih centralističnih sil

Centralistične stranke in skupine so nastopale v našem parlamentarnem življenju solidarno v vseh važnih vprašanjih. Misel o organizirani in trajni koncentraciji centralističnih strank in skupin v državi pa je postala pravo strašilo našega javnega življenja po padcu Jevtičeve vlade. Ta režim je zrušilo hrvatsko narodno gibanje s podporo srbske in slovenske opozicije. Pošle sta obe veliki centralistični stranki uvidevali, da po stari poti centralistična politika ne more naprej. V obeh strankah so se zato javljali glasovi o potrebi združitve vseh centralističnih sil. V taki koncentraciji sta zavohali svoje korito tudi stranki Hodžere in Ljotića, ki sta skušali prit. do oblasti po pravili, ki se je uveljavilo v večini evropskih držav: mandat za sestavo vlade dobi stranka, ki je odnesla pri volitvah najmanj glasov (Poljska, Rumunija, Madžarska itd.).

Samo neenotnost narodne, gospodarske, verske in neenotnost tem dejstvom odgovarjajoče politične slike ter s tem v zvezi velik ljudski odpor sta mogla preprečiti tak poskus. V obeh strankah sta bili sporazumaški krili radi tega močnejši kakor brezkompromisno centralistični. Pri volitvah sta nastopili na skupni listi le JRZ in Hodžera. JRZ je nastopila s programom, ki je napovedoval sporazum! Iz-

gledi za izid volitev so bili za centraliste taki, da je pričela celo JNS obračati jadra svoje ladje. Izid volitev je res pomenil poraz vsega centralizma in padel Stojadinovičeve vlade ter je postavil pred vladjo, ki mu je sledila, vprašanje sporazuma kakor Damoklejev meč.

Ko so si zdeciimirane centralistične sile opomogle, so se že pričeli javljati novi glasovi o »izvenstrankarskem združevanju nacionalnih sil«. V zvezi s to akcijo smo slišali predvsem imena Stojadinovič (skupina v JRZ), Demetrovič (skupina v JNS) in Hodžera, drugi — predvsem Ljotić — se držijo previdno v ozadju. Ko je pred tedni delo za sporazum malo zastalo in so centralistični vodje začutili, da prihaja morda »njih čas«, je nastopila ta skupina v JRZ javno in povzročila v stranki razkol in znane izključitve ter »čiščenje«, kar so sprejeli pristaši sporazuma — tako v JRZ in izven nje — z zadovoljstvom. Razkol v JNS pa je nastal že pred volitvami, ko je pričela Demetrovičeva nepokorna skupščina kampanjo proti dr. Kramarju i. dr., ki so skušali spretno zmanevirati k dr. Mačku.

»Nadstrankarska koncentracija nacionalnih sil« ali kakor se že ti poskusi imenujejo, je oslabiljena, toda še vedno straši. —ski.

Narodni prazniki bratov Hrvatov so neprisiljeni in prisrčni

Poročali smo, da je hrvatski narod tudi letos obhajal rojstni dan svojih učiteljev bratov Radićev posebno slovesno. 11. junij je sploh največji narodni praznik tako sijajno organiziranega, prebujenega, zavrednega in ponosnega hrvatskega seljstva in njegovih prijateljev.

Drugi narodni praznik mu je kmalu sledil: 20. junij, ki pa ni praznik veselja, marveč je vsakoletni blagdan velike žalosti in boli združenega hrvatskega naroda, spominski dan njegove nesreče radi političnih pobojev iz leta 1928. Ne — kakor piše Mara Matočec v letošnjem »Se-

ljačkem Domu« od 22. junija — na cesti, ne na polju, ne v krčmi pri vinu, nego v hiši miru, pravde in zakonitosti: strelj blazneža v narodni skupščini so pogodili petorico hrvatskih sinov, ki so jih — ranjene in mrtve — prepeljali v Zagreb.

»Lipanske žrtve« — junijske smrtne žrtve — so bili Pavle Radić in Jure Basariček, ki sta na mestu izdihnila, in Stjepan Radić, ki je ranam kmalu potem podlegel. Spregovorila je torej krogla namesto ljubezni. Spregovorila je kri namesto bratstva. Veliki hrvatski pokojniki spijo večno spanje, a hrvatski narod živi in ne spi ter zahteva pravico, človečanstvo po nauku in zgledu svojih svetlih voditeljev. Grobovi »lipanskih žrtev« so vedno polni dehtečega cvetja in zelenega rastlinja iz grude hrvatskega seljaka. Iz njih že vzhaaja sonce, ki sveti v boljše bodočnost...

In pravkar se bratje Hrvatje pripravljajo na dostojno proslavo 60-letnice in godu svojega voditelja predsednika dr. Vladka Mačka po vsej hrvatski zemlji. Vse organizacije: politične v »Hrvatski seljaški stranki« (HSS), prosvetne v »Seljaški Slogi« (SS) in gospodarske v »Gospodarski Slogi« (GS) pri tem vneto sodelujejo. Iz srca. Iz duše. Da prednjači — ne toliko po prisrčnosti, kar bi bilo sploh nemogoče, ko po sredstvih in drugih možnostih za to — belj Zagreb, je razumljivo. Naj prinesemo iz zagrebškega sporeda za proslavo Mačkove 60-letnice z godovanjem samo sledeče:

V soboto, 15. julija zvečer: Baklada, brez meščanstva, samo z godbami in oddelki mladih pristašev HSS. Zažiganje rakete na Sljemenu in zažiganje kresov po mnogih vrhovih okoli Zagreba.

V nedeljo, 16. julija: Budnica. Ob 9. uri sv. maša v Maksimiru, ki jo bere nadškof dr. Alojzij Stepinac. Prejemanje čestitk po dr. Mačku. Posveta novega Doma Gospodarske Sloge. Mimohod pred predsednikom dr. Mačkom. Povorka skozi središče mesta preko Jelačićevega trga. Veliki spored je določen za popoldan ob sodelovanju pevske župe »Matija Gubec«. Zvečer veliki ognjemet in končno narodna zabava.

Podobnih — na zunaj podobnih! — prireditvev je po svetu mnogo, vendar tako neprisiljenih, tako prisrčnih, tako enodušnih narodnih proslav ne pozna ves svet. Taka je pač samo naša bratška, v duhu svobode, v duhu pravčnosti, poštenosti in prave bratske enakopravnosti vzgojena Hrvatska. Tak narod si sam kroji svojo usodo in živi večno. To je velika zaslug njegovih, resnično plemenitih, nesebičnih, velikih učiteljev in voditeljev zlasti iz poslednjih desetletij.

Sotfiskl.

Tabele za izračunavanje obrambnega davka so že izšle in se dobe v Mariborski tiskarni!

Podpirajte CMD

7 dni domačih vesti

* **Praznik sv. Cirila in Metoda** so tudi letos povsod obhajali slovesno. Na predvečer so prižgali kresove na čast našima blagovestnikoma. V Mariboru in nekaterih drugih krajih so se vršili tudi koncerti in so spuščali rakete v zrak.

* **Obrtnih pravic** je pretekli mesec izdala mestna občina mariborska 14, izbrsala pa jih je 11.

* **Državno podjetje »Jugojeklo«** je te dni prodalo 3 milijone ton železne rude iz rudnika v Ljubiji v Bosni železarnam na Jesenicah in v Capragu ter Češki-Moravski, Nemčiji, Madžarski in Romuniji. Blago, ki se ima dobaviti tekom 5 let, so dobro prodali, namreč po 102 din za tono, dočim je doslej stala tona le 93 din. Baje gre za poslednjo prodajo železne rude iz tega največjega rudnika Jugoslavije. V bodoče bo podjetje prodajalo le predelano železo in ne več rude, ki jo bo samo potrebovalo, ker se ob v kratkem zelo povečalo.

* **V Mariboru** je bilo v šolskem letu, ki se je te dni končalo, na realni gimnaziji 827 dijakov in dijakinj, od katerih jih je izdelalo razred 73.39 odst., ostali so padli ali pa imajo ponovljalne izpite. Na klasični gimnaziji je bilo 816 učencev, izdelalo jih je 72.30 odst., na nižji realni gimnaziji pa jih je bilo v štirih razredih 572, večinoma deklic, od katerih je izdelalo razred 70.81 odst.. Na realni gimnaziji je bilo 41 učnih moči, na klasični 38 in na nepopolni 22.

* **Gledališki igralci Jugoslavije** so imeli te dni svoj kongres v Nišu. ki se ga je udeležilo kakih 300 odrskih umetnikov iz vse države. Pri otvoritvi so bili navzoči tudi zastopniki oblasti, med njimi general Radovanović, ki je zastopal Nj. Vel. kralja Petra. Predsedoval je kongresu predsednik Udruženja Nikolić. Na čelu slovenskih odrskih umetnikov sta bila režiserja Drenovec (Ljubljana) in Rasberger (Maribor). Na kongresu je bilo sprejetih več sklepov, tičočih se dviga naše gledališke umetnosti in izboljšanja gmotnega položaja igralcev.

* **Angleški poletni tečaj** so v nedeljo otvorili v Mariboru. Udeležuje se ga kakih 130 ljudi, med njimi je 30 Angležev, ki ostanejo nekaj tednov v Mariboru in okolici. Namen tečaja je, da se udeleženci izpopolnijo v konverzaciji angleščine in to v razgovoru z Angleži. Med njimi je več vseučiliških profesorjev, ki imajo razna predavanja.

* **Francoski in angleški visokošolci** se te dni mude v Beogradu, da stopijo v stike z našimi akademiki. Njih namen je manifestirati skupno za mir, sporazum in sodelovanje med narodi. Gostje napravijo potem izlete v razne dele Jugoslavije.

* **Koševski rudarji** so obupani. Premogovnik ima vedno manj naročil, vsled česar se je moral skrbeti obrat. Svojčas je bilo zaposlenih nad 1000 delavcev, sedaj jih je le nekaj nad 100. Vsi napor, da bi se dobave premoga povečale, so doslej ostali zaman.

* **V Studenicah pri Poljčanah** je umrl v starosti 72 let tamonjski šolski upravitelj v pok. Jože Kokl. V Studenicah je služboval 38 let in vzgojil več generacij mladine. Bil je pri občanah zelo priljubljen in so ga izvolili za častnega člana.

* **O razmerah v Stojadinović-Koroš-** čevi vladi poroča Slovenec nekaj prav zanimivih podrobnosti. Med Stojadinovićem in dr. Korošcem je prišlo že kmalu do nasprotij, ker se Stojadinović že tedaj ni strinjal s Koroščevo popustljivostjo proti Hrvatom. S tem je »Slovenec« zanimal vesti o prijateljstvu med obema državnikoma, ki jih je širil še pred volitvami.

* **Mesto umrlega ministra dr. Mehmeda Spahe** bo vodil dalje kot predstavnik muslimanov njihovo politiko minister dr. Džafer Kulenović.

* **V Črni gori**, v Obodu pri reki Crnojevića, je umrl, 71 let star, najuglednejši znanstvenik pokrajine, učitelj Andrija Jovičević. Ves prosti čas je uporabljal za razne študije in je bil eden največjih geografov Jugoslavije. Bil je sotrudnik pokojnega Jovana Cvijića in je napisal celo vrsto šolskih knjig. Bil je tudi dopisnik Srbske akademije znanosti. Med njegovimi učenci je bil tudi patriarh Gavrillo.

* **Zaradi neprestanih prometnih nesreč**, ki so zadnje čase zahtevale že precej smrtnih žrtev, je oblastvo naročilo varnostnim organom, naj strogo pazijo na to, da se bo prebivalstvo, zlasti kolesarji in vozači, strogo držali predpisov cestno-policijskega reda. Vsak prestopnik bo strogo kaznovan. Le z natančnim izvajanjem predpisov se dajo nesreče omejiti, če že ne preprečiti.

Pogodba ne pride naprej

Pomanjkanje medsebojnega zaupanja

Ze, ko se je Anglija odločila, da stopi z Rusijo v neposredne stike in skuša doseči skupen nastop proti vsakemu napadcu, so se pojavili nekateri dvomljivci. Sodili so, da pač ne bo moglo priti do skupnega nastopa med podpisniki monakovskega miru in med tistimi, ki so ta mir najbolj strastno napadali in ga niso nikoli hoteli priznati. Res je, Chamberlain »se je spokoril«. Spoznal je, da ni ravnal v interesu svoje domovine, ki je v odporu in morda tudi v strahu pred boljševiško nevarnostjo izročil srednjo in jugovzhodno Evropo političnemu in gospodarskemu vplivu Nemčije. Toda Chamberlainovo stalno povdaranje, da je pripravljen se z Nemčijo pogajati, je naredilo Rusijo nezupno. Hotela je imeti jamstvo, da tudi ona ne bo ostala kedaj na cedilu tako kakor Češko-Slovaška. Tudi Angleže je treba razumeti. Za ljudi Chamberlainovega družabnega in posebno gospodarskega položaja mora biti prav bridko sesti za isto mizo z osovraženimi boljševiki.

Kljub temu je zanimivo, da so se tudi

med Angleži našli nekateri, ki prisojajo krivdo za to, da še ni prišlo do podpisa pogodbe, angleški zunanji politiki. In to ne le na delavski strani, ki simpatizira s Sovjetsko Rusijo, ampak tudi pri politikih, ki jim ni mogoče očitati kakega prijateljstva z boljševiki. Naj spomnim le na govore Lloyda Georgea, Winstona Churchilla, Edena in posebno na bivšega mornariškega ministra Duffa Coopera.

Da je sploh prišlo do teh pogajanj ni pripisovati toliko Chamberlainovi odločnosti, kakor javnemu mnenju v Angliji in ruski uradni politiki, ki je zgrajena na evropskem miru, če ne iz drugih vzrokov že zato, da ima v primeru spopada z Japonsko krit hrbet.

V teh pogajanjih je vzbudil Zdanovlji članek v »Pravdi« 29. junija veliko senzacijo. Čeprav Zdanov odločno povdara, da gre samo za njegovo osebno mnenje, ki ga njegovi tovariši v zunanje-političnem odboru ne delijo, mu pripisujejo velik pomen, ker je Zdanov dovolj ugledna osebnost v ruskem javnem življenju, da bi

znal uveljaviti svoj nazor. Rusija se po tej izjavi brani jamčiti za države, ki je niti so niti še priznale in s katerimi nima niti diplomatskih stikov, dočim se Anglija roče izpostavljati za baltske države, češ da se te države branijo takih jamstev, čeprav bi Anglija na vsak način jamčila na pr. Belgiji, pa če bi se ta jamstva še tako ote pala, kajti na neodvisnost Belgije ima Anglija življenjski interes.

Kakor poročajo zadnja poročila, se je položaj v toliko izpremenil, ker je Anglija pristala na jamstvo baltskim državam, če bi Rusija jamčila Švici, Belgiji, Luxemburgu, ki radi svojega protiboljševiškega uradnega kurza Sovjetske Rusije sploh ne priznavajo. Poleg tega se Anglija brani smatrati že vsak puč, ki bi v baltskih državah spravil Nemcem prijazno vladno na površje kot povod za vojno.

Kako se bodo pogajanja naprej razvijala, nihče ne ve. Eno je gotovo: Če ne pride kmalu do sporazuma, bo moralo priti do sporazuma tedaj, ko bo izbruhnila nova vojna.

Češki odpor

Vesti, da je dobil protektor von Neurath polnomočje, da sam izpremeni avtonomno pravo protektorata, kadar bo to smatral za potrebno v interesu Reicha in da lahko izda pravne predpise vsake vrste, ki jim ni treba potrdila čeških oblasti, so vrgle jarko luč na prilike v protektoratu. Nekoliko laže bomo vse te nove predpise razumeli, če jih primerjamo z vestmi, ki jih prinaša švicarska »National Zeitung« (ciliramo po »Zagrebačkem listu« s 4. julija):

V enem izmed čeških letakov, ki gredo v Češko-Moravskem protektoratu tajno iz rok v roke, se pozivajo češki patrioti na pasivni odpor proti osvajačcem: »Glavo pokonci, Čehi! Moramo biti pripravljeni vsak čas na osvobojenje domovine, spominjajoč se svojih junakov Husa, Žižke in Masaryka. Velike sile niso priznale novega stanja in njihova poslanstva so še vedno v Pragi. Pogoji za bodočo borbo za svobodo so danes mnogo ugodnejši kakor v vojni in predvojni dobi, dokler bo v nas bdel duh od 1914 in 1918. Kako se bomo v tem času pričakovanja obnašali proti Nemcem? Občevanje z Nemci je treba omejiti na najpotrebnejše. Treba je izkazati čast naši zastavi, našemu grbu in našemu geslu: »Resnica bo zmagala!« Prizadevamo si vedno, da se z vljudnim, ampak hladnim obnašanjem izognemo vsemu, kar bi moglo dati povod za maščevalne ukrepe. Teh ukrepov je že sedaj preveč. Osvajalcem je treba iti kolikor je mogoče s poti. Obnašajmo se tako, kakor da jih ni in storimo vse, kakor da ničesar ne vidimo od njihovih parad in njihovih manifestacij moči. Vzgajajmo mladino v veri v obnovo pravice in svobode. Zbirajmo marljivo in uporno ves material, ki gre v škodo sovražnika, proklamacije, ukrepe o kaznovanju, fotografije in izrezke iz časopisov, prislovice, šale in besedne igre. Naj vsakdo išče podatke o nemških uradnikih, varnostnih in zaščitnih četah in tudi o čeških izdajalcih, ki prožijo roko osvajačcu za zatiranje svoje domovine. Ojačimo našo narodno zavest s stalnostjo, veselostjo in humorjem ter z med-

sebojnimi nasveti. Lažne vesti in tendenciozna poročila je treba takoj popraviti. Poslušajmo se povsod svojega jezika in svoje pisave. Ob priliki javnih prireditvev pojmo samo češke pesmi in igramo samo češke glasbo. V javnem življenju, v šoli in doma se mora naglasiti in učiti samo to, kar nas zedinjuje in krepi. Poleg materinega jezika moramo našo mladino učiti poljsko, rusko in romunsko. Znanje nemškega jezika moramo uporabiti samo za to, da Nemce ostro opazujemo in kljub navideznemu ignoriranju nikoli ne izpustimo iz oči. Za dan osvobojenja je treba povsod na sigurnih mestih postaviti skladišča orožja in rezerve hrane.

Zadružni dan

Na praznik sv. Cirila in Metoda smo slavili v Mariboru Zadružni dan. Na rotovškem trgu se je nabralo ogromno število zadrugarjev. V imenu Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev je govoril njen podpredsednik sodnik g. Franjo Juhart, za železniško nabavljalno zadrugo pa g. Franjo Artič. Posebno navdušenje so izzvale besede magistratnega uradnika A. Brandtnerja, ki je med drugim izvajal:

»Zadružništvo pozna skupne interese in ne samo posameznih, kakor jih pozna kapitalističen družabni red, ki vlada na svetu. Prav zadružništvo pa čaka težka naloga, da bo na pravičen način reguliralo konzum in produkcijo. Zbrani zadrugarji protestiramo proti imperializmu, proti vsaki kršitvi človeških pravic ter zahtevamo mir in zopet samo mir. V mednarodni zadružni Zvezi je včlanjenih 35 držav, ki imajo skupno 70 milijonov zadrugarjev. Je to ogromna zadružna internacionala. Proti tujemu kapitalu, ki je hotel in hoče zaslužiti naš narod, je treba postaviti nasproti močno zadružništvo. A ker je zadružništvo slovanskega izvora, je prav, da ga proslavljamo na praznik slovanskih blagovestnikov. Zadrugarji, ki smo se zbrali pod mavričnimi zastavami, težimo za mirnim in zadržnim gospodarstvom, ki naj zaščiti množico pred izrabljanjem od strani posameznika — kapitalista.«

Popoldan je bila veselica, ki se je udeležilo kakih 15.000 ljudi.

* **Ljudska samopomoč v Mariboru** se je v smislu uredbe spremenila iz registrirane pomožne blagajne v zavarovalno zadrugo z omejeno zavezo. Članovi ima precej nad 8000 in rezerve znašajo okrog 8 milijonov dinarjev. V Mariboru je zadnji dve leti postavila pred kolodvorom tri velike poslovne in stanovanjske hiše.

* **Obisk francoske, angleške in ameriške mladine** v Beogradu se je razvil v spontano manifestacijo mladine teh treh narodov.

Naslovi za počitnice

Ustavitev »Edinosti«

Kdor gre na počitnice ali dopust drugam, naj sporoči upravi svoj poštinski naslov z navedbo časa, do kdaj velja ta začasni naslov! Ali pa naj v svojem stalnem kraju določi in sporoči pošti listega, ki naj do njegove vrnitve list zanj prejema! Začasna odpoved je za upravo tednika nerodna stvar in se naj po možnosti opusti! »Edinost« ustavimo samo trdovratnim zamudnikom.

Uprava »Edinosti«, Maribor, Kopališka ulica 6.

* **Napetosti med Japonci in Angleži** ter med Japonci in Mongoli so izkoristili Kitajci, ki zadnje čase prav ostro napadajo.

* **Nemčiji ne primanjkuje zgolj življenjskega prostora** za njeno gosto naseljeno prebivalstvo, ampak tudi delovnih sil. Za dobo žetve je prišlo v Nemčijo 150.000 inozemskih delavcev. Nemški strokovnjaki sodijo, da jim primanjkuje vsaj 250 tisoč poljskih delavcev, da bi žetev pospravili. Nemčija torej nujno potrebuje več zemlje in več ljudi, ki bi to zemljo obdelali.

* **Na obletnico Jana Husa** je bil njegov spomenik kljub prepovedi posut s cvetjem.

* **Baron Žiga Perennyi**, madžarski vrhovni komisar za Karpatsko Rusijo je prišel v Užhorod, kjer je prevzel svoje mesto.

* **V Ameriki** se je pričela ostra borba za in proti nevtralnostnemu zakonu. Zdi se, da senat zakona, ki ga je sprejel kongres in ki se poteguje za nevtralnost, ne bo sprejel. Roosevelt, ki je zaskrbljen radi polen, ki mu jih meče kongres pred noge, je že zapretil, da se bo obrnil na ljudstvo in bo na ta način dosegel svoj namen: pomoč demokracijam.

* **V Italiji** bo odslej dovoljena samo ena vrsta moke.

7 dni po svetu

* **Roosevelt** je izvojeval pred ameriškim senatom znatno zmago. Senat mu je namreč obnovil finančna pooblastila, ki so tudi velikega zunanje-političnega pomena.

* **Von Papen**, nemški poslanik v Ankari, ne bo odšel v Moskvo, kakor je bilo po nekaterih časopisih javljeno.

* **Angleška vlada** naj bi se po vesteh nekih listov preosnovala. Ministrstvo za vojsko in mornarico naj bi prevzel Winston Churchill. Razen njega naj bi vstopil tudi bivši zunanji minister Eden. S tem bi postala angleška vlada dokaj bolj odločna. Obema imenovanjema baje še vedno nasprotuje Chamberlain, ki še vedno upa na nemško popustljivost.

* **V »Pravdi«** ki izhaja v Leningradu, je objavil predsednik zunanje-političnega odbora Zdanov članek o angleško-ruskim pogajanjih, ki je vzbudil ogromno pozornost. Pisec trdi, da se od Rusije zahtevajo jamstva za Nizozemsko in Švico, s katerima Rusija sploh nima diplomatskih stikov, da pa se Anglija še vedno ne more odločiti za jamstvo Letonski, Estonski in Finski.

* **Bolgarski ministrski predsednik Kjossevanov** je odpotoval na uraden obisk v Nemčijo.

* **V Beograd** pride v doglednem času egiptovski zunanji minister Jahja paša.

* **Med špansko in čilsko vlado** je prišlo do ostrih nasprotij, ker španska vlada zahteva izročitev republikanskih beguncev, ki so se zatekli v čilsko poslanstvo v Madridu.

* **Predlog o izpremembi ameriškega zakona o nevtralnosti** je bil pred parlamentom odbit. Večina sicer ni bila znatna, vendar gre tu za nedvomno zmago izolacionistov, tistih, ki so prepričani, da bo mogla ostati Amerika v primeri spopada lepo ob strani. Roosevelt pa, kakor je videti, ne bo popustil.

* **Državniki obeh velikih demokratič** so imeli pretekli teden več govorov, v katerih so poudarjali solidarnost demokratičnih držav in trdno voljo, da Poljski v primeru spopada z Nemčijo pomagajo. Posebno pozornost je vzbudil navadno tako umirjeni Chamberlain. Izredno ostra sta bila tudi govora zunanjega ministra lorda Halifaxa in vojnega ministra Hoare Belishe. Odločnosti teh govorov pripisujejo francoski in angleški listi, da se položaj okoli Gdanskega nekoliko pomiri.

* **Vesti, da sta se**, tedaj ko je bila napetost okoli Gdanske na vrhuncu, sestala Hitler in Musolini se tako z italijanske, kakor tudi z nemške strani zanikajo.

* **Na Češko-Moravskem** nameravajo nove oblasti uvesti dvojezično češko-nemško upravo. S temi ukrepi hočejo pospešiti sožitje obeh narodnosti.

* **Na mongolsko-mandžurski meji** divja prava vojna. Japonci poročajo o zmagah Mandžurcev, Rusi pa o zmagah Mongolov.

* **Vprašanje narodnih manjšin** nameravata rešiti na poseben, nov način Italija in Nemčija. Ker je na južnem Tirolskem, ki je pod Italijo, še vedno skoro 200.000 Nemcev, ki bi mogli kedaj tvoriti kamen spotike med obema prijateljema, jih nameravajo razseliti. Večidel bi radi spravili v Nemčijo, kjer bi jih naselili v južni Koroški, kjer bi okrepili nemški element.

„Grozen zločin v Kovcah“

Tako kriče v poznih nočnih urah prodajalci časopisov in nemirno tekajo sem in tja, prerivajo drug drugega mimo kupcev, se prehitujejo, suvajo, prepirajo... Treba je hiteti, treba je teči, da se bo čim več prodalo. Tista borba, ki je v tekmi s sočlovekom za uspeh, za vsakdanji obstanek, tako kruta in brezobzirna, tista borba se tu kaže v svoji najostrejši obliki.

Noge cepetajo, oči vroče iščejo med ljudmi, časopis v desnici frfota v vetru, goni jih ena sama misel:

»To bo žgalo!«

»Strašen zločin... Dva mrtva, trije ranjeni...«

Besede sekajo v noč, v ulice, med hiše, se odbijajo od njih in spet vračajo:

»Zločin, grozen zločin...«

Ljudje se ustavljajo, obstopajo prodajalce in se trgajo za časopise.

»Moj bog!... Kje... kdaj... kako?«

Roke nervozno odpirajo časopise. Oči blodijo po naslovih. Nemir v srcih, slastno pričakovanje... Naslov!... Vendar... Oddahnejo si.

»Grozen umor v Kovcah.«

Prsti trepetajo. Usta se odpirajo. Oči pržirajo. Telc spreletava sladko ugodje radovednosti pomešano z občutkom neznanega groze.

»Strašno... Zanimivo...«

»To so živine. Morilcev še nimajo?«

»Nimajo! Kupite jutri. Jutri jih bodo gotovo imeli.«

»No, spet je enkrat vreden svojega denarja.«

Na cestah, na oglih, pred hišami se zbirajo gručice in razpravljajo o dogodku. Sami neznanci so. Predstavljajo se: Ivan Možina, višji inšpektor... Ah, dovolite: Ferdi Kopsišar, svetnik v p. Sklepajo se znanstva ali jih obnavljajo ter z vidnim naporom vrtnajo po spominu, kje in kdaj so se nekoč že srečali in spoznali.

»Kaj pravite k dogodku, kolega?«

»Ah, divjaštvo, strašno divjaštvo in pokvarjenost!«

Usta se kremžijo od gneva. Obilni trebuh se stresa, da rožlja zlata verižica.

»Res, kdaj se bo spreobrnil naš narod!«

»Nikoli!« pribije odgovor. Imajo cerkev, imajo šolo, imajo prilike dovolj, da se... Ah, saj ta sodrga ne more biti drugačna. Materializem je opravil svojo razkožno prav dobro. Da, kje so tisti časi, ko so bili ljudje skromni in dobri?«

Skoraj žalosten pogled starega gospoda se je zapičil v znanec okrog sebe in toliko gneva se je nabralo v njem, da se ni mogel vzdržati. Debelo je čiknil in potrdil:

»Vedno sem dejal: predobro se jim godi. Najprej rajajo, potem se prepejajo.«

Ko so se nasodili in izrekli obsodbo, so se podali v restavracijo, da to sodbo potrdijo, ji po možnosti dodajo še kakšno klavzulo, da postane pravomočna.

Poročilo časopisov je svoje poslanstvo izvrstno opravilo. O, uredniki znajo. Nekaj je res, nekaj pomaga fantaziji. Zakaj neki jo pa imajo? Uredniki si zadovoljno manejo roke. To bo vleklo. Treba bo večjo naklado. Ljudje najrajši berejo take stvari. Treba je znati kalkulirati. Važno je tudi, da je naslov dober. Od naslova je odvisno polovico uspeha. Tako se vrstijo: »Grozen posilstvo v gozdu Mušnik.« — »Strašna žaloigra v Čakovem.« — »Krvav pretep.« — »Razbojniški napad.« Itd., itd.

Ti naslovi se vlečejo iz dneva v dan v našem časopisu; tako se iz dneva v dan ponavljajo in razkrivajo naša sramota, tista sramota, pred katero bi se človek najrajši skril, ne pa iz te sramote delal račune in dobičke kot se dogaja pri nas. Če se ne zdi uredniku dogodek dovolj grozen, da bi »vlekel«, potem je treba nekaj dodati, treba ga je razvleči in olepšati, dati mu magari fantastično obliko, da bo »bomba«. Ni dovolj časopisom to, kar se je zgodilo, dodajajo celo to, kar se ni zgodilo samo, da je dosežen gmočni namen časopisa.

Kakšne posledice pušča pri bralcih tak način poročanja, se izdajatelji časopisa najbrž ne zavedajo. No, prav za prav preveč zahtevamo od njih. Saj so ti po večini delničarji, ki jim je prvi cilj zaslužek in od teh res ne moremo pričakovati, da bi se zavedli posledic svojega dejanja in da bi jih mogli poklicati na odgovornost za tisti strup, s katerim v množinah zastrupljajo narod. Povejte jim to, raztrgajte vas bodo. Resnice nihče ne sliši rad, kajti vsaka resnica je revolucionarna ter zato nevarna.

Posledice pa so vidne in prav tako sramotne kot so sramotni: posilstvo, umori, pretepi, razbojništva itd....

Izraba turističnih možnosti Slovenije

Eden zelo važnih činiteljev našega gospodarskega življenja je, nedvomno tujski promet, pred vsem turizma in letoviške prilike. V tujini in na domačem jugu ne nazivajo Slovenije zastoj z »jugoslovansko Švico«. Bled, Bohinj, Rogaška Slatina, Radenci, Laško, Karavanke, Julijske Alpe, Kamniške planine, Pohorje... povsod tod se je razvil živahen promet in tisoče tujcev ter domačinov prihaja vsako leto k nam, da se navžijejo prirodnih lepote in drugih dobrot, ki jih nudimo v obilici. Kljub vsemu temu pa se moramo vendarle upravičeno vprašati, ali smo naše prirodne danosti tudi v resnici polno izrabili?

Na to vprašanje moramo odkrito priznati, da še zdaleka nismo racionalizirali vsega tega, kar nam je na razpolago. Poglejmo samo našo Dolenjsko z Belo Kraljino, marsikateri sloveski kot, Kozjak, Slovenske gorice: mar ti kraji ne skrivajo v sebi izrednih lepote? Da, skrivajo jih, toda, če bodo hotele postati očitne, jih bomo morali tudi odkriti. Dolenjski kmet je reven, prav tako slovenjgorski kočar ali viničar in enako kozjaški hribovec. Vsi ti živijo v skrajno neugodnih gospodarskih prilikah in le redko se jim ponudi prilika majhnega zaslužka, da bi si mogli nabaviti najpotrebnejše življenjske stvari, kot je na pr. sol ali podobno. Že nekateri doneski naših raziskovalcev slovenskega socialnega življenja so ostro posvetili v njihov težak položaj in pokazali vso bedo, v kateri živi po tej ali oni krivdi naš »mali« človek. Čisto gotovo pa je, da bi se vprav ta mogel dvigati na najrazličnejše načine in eden teh bi bil razširjenje turizma v njegove kraje. Kako pa je na Dolenjskem, v Slovenskih goricah ali na Kozjaku, pa dobro vemo: nemogoče ceste, razjedene, da avtomobili poskakujejo malone meter visoko in se kvarijo; pomanjkanje komforta v mnogih krajih, ki imajo zdravilne vrelce ali druge privlačnosti itd. To pa je razen nekaterih izjem pereči problem cele Slovenije. Če se namreč inozemski avtomobili vračajo že zavoljo obupne ceste med Mariborom in Slovensko Bistrico ter gredo raje v nemška letovišča, je razumljivo, da bodo ob mnoge tujce prikrajšani letoviški in zdravilni kraji južno od Pohorja. Tako je nujno, da se cestno vprašanje uredi križem Slovenije, kajti s tem se bo vsaj tujski promet nedvomno povečal, kar bo našemu gospodarskemu življenju le v veliko korist.

Druga nujnost pa je, da bi naši podjetniki, pa tudi odgovarjajoča oblastva postala v pogledu tujkega prometa bolj ambiciozna in širokogrudna, kot so bila doslej. Hočem reči, naj tudi nekaj nudijo, če hočejo oni in ves njihov okraj s tem nekaj zaslužiti. Res je, da se marsikateri podjetnik tega zaveda in se vzgleduje po vzoru velikih inozemskih letovišč. Res pa je tudi da marsikateremu ta načela niso mar in da hoče mnogo zaslužiti s čim manjšo režijo. Ta politika, ali boljše spekulacija pa je v temelju napačna. Enkrat res pridejo gostje, pa nikoli več, kajti za isti denar morejo drugod imeti na razpolago mnogo večje ugodnosti. Tej potrebi se priključuje še nujnost potrebne reklame; nikdo ne bo prišel sam od sebe, če ne bo vedel za prednosti tega ali onega letovišča ali zdravilišča. Pač se bomo morali učiti od podjetnejših narodov, ki znajo za vsak meter svoje zemlje narediti učinkovito reklamo in privabiti množice tujcev. Reklama je danes eno izmed močnejših sredstev, ki privlači tujce z vseh strani in polni blagajne. Naša Slovenija pa je ena sama lepota in bi zaslužila, da ji merodajni krogi poskrbijo upravičeno

reklamo. Zato bi ne bilo napak, če bi na pr. banska uprava oskrbela v večih svetovnih jezikih obširne albume, v katerih bi s sliko in z besedo prikazala tujcem prirodno bogastvo, kulturo in zgodovino vse slovenske zemlje. Prepričani smo lahko, da bi se s tako urejenim sistematičnim seznanjanjem tujcev z našo domovino iz vseh evropskih strani dotok zelo povečal in da bi se čedalje bolj dvigal. Razen tega bi morali zainteresirani krogi pošiljati v inozemstvo predavatelje, ki bi z besedo in filmom tujcem razkazovali čudesa naše zemlje in jih vabili v našo sredo. Mnogo storijsko v tem pogledu naši češki, italijanski, francoski, angleški prijatelji, toda vsa ta prizadevanja še niso dovoljna. Zlasti sedaj, ko je poleg Jadrana tudi Slovenija

izgubila tisoče čeških letoviščarjev,* bi trebalo propagando za naše kraje v inozemstvu postaviti na širše temelje.

Ta splošni prikaz je že sam dovolj jasen za pravilnejše gledanje vprašanja tujkega prometa v Sloveniji. Povsem neproblematično je dejstvo, da še zdaleka nismo izrabili vseh možnosti, ki bi lahko dotok inozemskih gostov zvečale. Prav tako pa je tudi neproblematična nujnost, da izboljšamo naše prometne prilike, dvignemo stanje udobnosti ter se poslužujemo čim učinkovitejše reklame. Na uresničitvi teh temeljev se bo začelo zimsko in poletno sezonsko življenje v naših krajih dvigati, sočasno s tem pa bomo ustvarili enega važnih pogojev za gospodarsko izboljšanje slovenskega človeka

O gospodarski vzgoji slovenskega človeka

Zdaj smo prišli že tako daleč, da natančno poznamo svoje možnosti in nezmožnosti in do neke mere tudi napake, ki jih je življenje vtisnilo v slovensko narodno telo. Velika je naša zmožnost, preperivati in tudi preriniti se skozi življenje. Ni je službe, ni ga poklica, v katerih ne bi našli Slovenca. In lepo je napisal slovenski rodoljubni bobnar Koseski v svoji davoriji: »Kdo je mar?«, ko je povdaril: »Vse doseže, kar mu drago, bodi slava, bodi blago, vse doseže sosed moj!« Ali je to resnica? Zares, naj se obrne človek na katero koli plat sveta, bo našel tega sosedo, kjer se trudi, da bi dosedel slavo ali blago ali oboje. Žal se le zgodi, da ostane Slovincu v življenju malo slave in malo blaga, ker vodilne položaje pri slavi in blagu zasedajo navadno drugi in ostane našemu človeku nižja služba sluga, sobarice, kuharice, železničarja, pismonoše, hlapca, prezadolženega kmeta, obrtnika, uradnika i. sl. V toliko se je torej Koseski preuranil, ko je ugotovil, da »vse doseže«. Stvar ni čisto točna. Moral bi bil zapisati, da sosed moj poizkuša vse doseči, ne glede na to, da zlezejo mnogi morda res za kako stopnico višje, kot je ravno za človeka, kakršen je Slovenec, določeno, primerno, ali v nekakih nenapisanih pravilih »predpisano«. Nekako samo ob sebi se vsem zdi, izgleda tudi Slovincu, da igra slednji vedno lahko le neko podrejeno vlogo, četudi bi bil sposoben tudi za kaj boljšega, višjega, recimo Koseskega »slave« in »blaga«.

Zakaj tako? kje so vzroki naši podrejenosti; ali je izraz preplašenosti? Gotovo je, da smo bili Slovenci nad tisoč let v sužnosti, iz katere duha se nismo znašli še niti danes, po dvajsetih letih samostojnega državnega življenja. Ali se naše množice sploh zavedajo, da smo mi že dvajset let državni narod? Toda kaj neki naj tudi takšna zavest pomaga, če se nismo znali živeti v vlogi gospodujočega človeka? Kaj vidimo? Ali se nima nemški žid, ki med našim ljudstvom prav pridno nemškutari, ne da bi se hotel naučiti našega jezika, kakor »bubreg v loju«? Ali se ne godi renegatu-janičarju po naših naseljih, trgih, mestih, kakor bogu v sedmih nebesih? Godi se mu dobro, kot bi mu ne šlo nikjer tam, kamor mu izdajalcu »srce« sili. A kako je to mogoče? Ker Slovenec, ubogi človek, hrani te gade na svojih prsih; ne samo, da jih navadno hrani, temveč naravnost pita jih s svojimi pritrganimi dinarji. — Takih slučajev imamo na tisoče na vseh področjih, posebnost pa so vidni v gospodarstvu.

»Politika me ne zanima. Berem samo novice in vesti o umorih, nesrečah, tatvinah... To je zanimivo, drugega nič.«

Gledal sem jo in nisem mogel verjeti, da je resno mislila te besede. Rad bi odgrnil z njenega obraza, da se laže. Pa je bil čisto miren in resen, da sem se zdrnil. Torej je res? Časopisna vzgoja je tudi njo zastrupila.

Skrajni čas je, da s takimi metodami poročanja kot so se dogajale do sedaj, že enkrat prenehamo. Ne da bi bil proti poročanju o žalostnih izrodkih, ki se pojavljajo v narodu, odločno pa moramo biti vsi proti takemu načinu poročanja, ki vzbuja pri ljudeh instinkt radovednosti, ugodja, pohlepa in želje po teh dogodkih, ki stopnjujejo v človeku sadizem; moramo biti proti takemu načinu pisanja, ki v ljudeh poraja vsakdanjo potrebo po takih vesteh in so jim te vesti vsakdanja in najljubša hrana.

Ne obežamo svoje sramote na veliki zvon. Ne delajmo po nepotrebnem v svetu videza kot da smo narod pretepačev, tatov in morilcev.

Če pa že poročamo, poročajmo nepri-

Tu se dotaknemo vprašanja, ki je zelo važno. Gre za odnos našega človeka do našega narodnega gospodarstva kot takšnega. Slovenci smo — tega menda ne bo nihče tajil — narod literatov, prosvetiteljev, načelnih borcev za različne svetovne nazore, organizatorjev mednarodnih kongresov v Ljubljani, društvenih prosvetnih delavcev in tako dalje v tem smislu. Narod kot takšen je seveda mlačen do vsega tega, toda inteligenca si — saj je res nerodno tole zapisati — z vso to kramarijo skoraj le dolgačas preganja. Z uganjanjem »prosvete« smo sicer malokoga »prosvetili«, toda izgubili smo mnogo dragocenega časa, ki bi ga lahko posvetili našim gospodarskim problemom. Slovensko izobraženstvo je žal za naše gospodarstvo popolnoma dezinteresirano — krive so temu razmere, vzgoja in slovenski po goli prosveti strmeči »duh« — da kateri koli gospodarski problem pričneš z njim obravnavati, govoriš z mutcem.

Ako bi Slovenci opustili vse Sisifovo delo naše gole prosvete in se usmerili v gospodarsko politiko naše zemlje, v probleme, ki vsepovsod vpijejo po rešitvi, bi stik izobraženca s podeželskim človekom rodil boljše uspehe in bi bila tudi gospodarska orientacija našega malega človeka v nacionalno dobro naše zemlje. Gospodarska vzgoja Slovincem je za našo zemljo neprecenljive važnosti. Zakaj bi triumfirali nad nekoliko milijoni za knjižnico, ki so samo ob sebi umevni, če se hoče knjižnica ustvariti, ko istočasno nosi mali človek svoje prihranke nemško usmerjeno nacionalno kljub tej ogromni slovenski »na vseh koncih in krajih prosveti« proti takim gospodarsko močnim gadom skoraj v vsakem večjem naselju v defenzivi? Kričeč vzgled je Kočevska in toliko krajev na Štajerskem. Saj vidimo in slišimo...

V drugi dvajsetletnici naše samostojnosti posvetimo vse svoje sile našemu gospodarskemu prerojenju! Peter Korenjak.

KINO V MARIBORU

Grajski kino od 8. do 10. julija »Metropola« s Spencerjem Tracyjem in Luise Rainer v glavnih vlogah. Produkcija: Metro Goldwin Mayer. — Od 11. do 13. jul. »Knežinja Tarakanova«. Film iz časov carice Katarine, ki jo igra Susy Prim; Kneza Orlova Pierre R. Willm; knežinjo Tarakanovo pa Annie Vernay. Produkcija francoska: Nerofilm. — Od 14. do 17. jul. »Beg na Jadran«. Produkcija: Sascha, Dunaj.

stransko in ugotovimo resnične vzroke: osebne, socialne, gospodarske, politične, da ne bomo krivo obsojali in delali napačnih zaključkov. Ne zmerjajmo in ne vpilimo, da je narod pokvarjen. S tem se nihče ne spremeni. Učimo ga! Dajmo mu prave kulture! Zavarujmo mu eksistenčni minimum! Vzgojimo ga pravilno! Današnja vzgoja ni vzgoja. Izrodek je in absurd. V svetu vlada kaos in anarhija in nujno je, da ta kaos in to anarhijo vedno spremljajo taki pojavi, kot so nemoralna in zločinska dejanja. V kolikor bodo prilike v družbi bolj urejene in ljudem dane lepše možnosti življenja, sorazmerno s tem bodo izginjali tudi vsi nezdravi pojavi, kajti ti izvirajo iz strukture družbe. To so vprašanja vzgoje, kulture, gospodarskega položaja itd. Pred očmi nam mora biti vedno: Prilike in okoliščine ustvarjajo človeka!

Odgovornost do naroda, do njegovega ugleda pred svetom, do države, do človeške družbe in njenega dostojanstva in končno odgovornost do ljudstva samega, nam narekujejo, da najprej odstranimo nezdrave korenine, iz katerih poganjajo izrodki, potem bodo ti izrodki izginili.

Včasih nalašč opazujem ljudi, ki kupujejo časopise.

»Je kaj zanimivega?«

Vzame časopis. Prva stran ga ne zanima. Odpre ga in išče po naslovih: Uboj?... Umor?... Pretep?... Rop?... Zločin?... Nič! Kako to?... Re: Nekaj dni ni nič. Skoraj užaljen ga vrne.

»Nič ni zanimivega. Sploh so zadnje čase vsi časopisi pusti in prazni.«

In gospod ali gospa gresta užaljena naprej. Kaj se je zgodilo v narodu? Ugi-bajo:

Prvi: ali se je vendar spametoval? Postal spet veren in dober?

Drugi: kaj niti toliko moči nima več, da bi se v žalosti in obupu napil in potem ste pel?

Tretji: kaj se ljudstva polašča degeneriranost, da niti za razbijanje ni več zmožnost?

Kaj, če je to resnica? Potem bodo meščani ob užitek in jim bo sodba nad tem narodom, ki je bil včasih tako hraber, tako pogumen, da se niti za »auf biks« ni ustrašil prelivati krvi, prikrajšana. Ah, kakšna škoda!

Poznam starko, ki mi je zaupala

Kulturna obzora

Mladinska Matica je zopet razveselila mladino

Ze deset let daje učiteljska in mladinska ustanova Mladinska Matica v Ljubljani slovenskemu mlademu rodu revijo »Naš rod« in pa vsako leto po tri knjizice. Če računamo, da je bila povprečna letna naklada okrog 20.000, potem lahko ugotovimo, da je izdala Mlad. Matica okrog 800.000 knjig rednih svojih izdaj. Koliko pa je bilo še izrednih izdaj? Število bi se močno povečalo pri računanju, ko bi imeli podatke. Pa pogledimo, kaj je letos dobila naša mladina v dar.

Najobširnejši je »Naš rod«. Njegova pestra vsebina je snovno bogata, življenjska in sodobna, jezikovno pa lepo oblikovana. Pri njem so sodelovali naši priznani pesniki in pisatelji, mnogi učitelji in številni izborni ilustratorji. »Naš rod« je nedvomno najboljša slovenska, pa po vsej verjetnosti tudi prva jugoslovanska mladinska revija.

Prvič smo dobili Slovenci letos literarno obdelano zgodovino, ki prikazuje v kratkih, lahko čitljivih in razumljivih črticah gospodarski, socialni in kulturni razvoj slovenske zemlje. Učitelj Klemenčič Vlado je napisal delo »Iz starih in novih časov«, ki razodeva, da je avtor strokovno dobro izobražen, da so mu bistveni za človeški razvoj odnosi ljudi do zemlje in odnosi človeka do človeka, ne pa razne letnice, števila padlih za čast domovine in podobno ter, da zna za mlade duše primerno oblikovati doslej suhoparno in težko prikazovano zgodovinsko snov.

Še več takšnih del nujno potrebujemo. Bila bi pa naj obširnejša, tako da bo slovenska mladina temeljito spoznala slovensko zgodovino, naš razvoj, ki obstaja v vedni borbi za zemljo, za boljši kruh in za kulturnejše življenje. Iz

Klemenčičeve knjige veje prav jasna misel, da ni slovenska preteklost zgodovina gradov, ženitev in preprirov tujih plemiških dinastij ter mnogega sličnega, marveč da je v osredju našega razvoja slovenski mali človek z vsemi svojimi križi in težavami. Tako je bilo in tako je tudi še dandanašnji. O tem nas lepo prepriča druga knjiga.

Seliškarja Toneta delo »Janko in Metka«. Ta znani slovenski pesnik in pisatelj nam je prikazal življenje malih slovenskih ljudi, ki jih razmere utesnjujejo, da iščejo iz teh spon izhoda na kakršen koli način, kajti živeti morajo! Vera v boljše življenje in volja za delom, za lastnim ustvarjanjem je v nas vseh in prav tako tudi v štirinajstletnem Janku in v šestletni Metki. Vsi, starši in otroci, mladi in stari hočejo na nove, bele ceste, med žitna polja in v tovarne, k delu, kruhu, k pesmi in veselju! Slovenski človek si želi boljše bodočnosti. K njej gredo Janko in Metka, Tonači, Kolarji in še mnogi, mnogi drugi...

Pa Roša Frana »Dija«? Okrog medvedka Dije nanizane otroške zgodbe, polne domišljije, razigranosti, zdravja in veselja deca, ki jo družijo otroška nepokvarjenost, želja za družbo in igralni nagon v skupnost, kljub socialnim razlikam. Roševa sočna beseda teče mehko in prinaša vedrino v otroška srca.

Mladinska Matica si zasluži vse priznanje, da je izročila mladini knjige s tolikšno vsebinsko in jezikovno vrednostjo. Veseli smo, da so šla ta dela v 25.000 izvodih po slovenskem svetu in želimo, da bi bili tudi v bodoče uspehi Mladinske Matice tako lepi!

Ugoden razvoj tujske sezone

Po vesteh iz raznih kopališč, letovišč in drugih tujskoprometnih postojank v severni Sloveniji je tam sezona že v polnem jeku. Mnogo hotelov, penzionov, gostiln itd. je že do malega ali celo popolnoma zasedenih. Obeta se nam dobra sezona, še boljše, kot je bila lanska. Nekoliko v škrpicih je Tujskoprometna zveza oz. potovalna pisarna »Putnik«, ki neprestano prejema vprašanja iz tu- in inozemstva, katere kraje priporoča za letovanje in kje so sobe na razpolago. Pisarna daje informacije na podlagi dostavljenih seznamov, često pa se dogaja, da so tujci nejevoljni, ker so prišli v priporočene kraje in našli vse sobe zasedene.

Da se tej neveselosti izogne, je zelo potrebno, da vse tujskoprometne ustanove na deželi, hoteli, penzioni itd., skratka vsi oni, ki računajo na dotok tujcev, od časa do časa dostavljajo Tujskoprometni zvezi v Mariboru v gradu poročila o poteku sezone, zlasti pa, koliko sob je še prostih in za koliko časa približno. Na podlagi teh poročil se bodo reflektanti razdelili po letoviščih in jim ne bo treba tavati od kraja do kraja in od hotela do hotela ter iskati prenočišča. Da tako iskanje ne more ugodno vplivati na priliv tujcev, je jasno. Zato je tako informiranje Zveze oz. »Putnika« zelo važno. Dobiček bodo imeli od tega le tujskoprometni kraji. Nič mučnejšega ni za tujca, ki se že veseli oddiha v krasni naravi naših krajev, kot da se že ob prihodu v namembni kraj začne zanj križi in težave. Marsikdo je že takoj povezal culo in šel drugam in ni se nikoli več vrnil. Vsa umetnost v tujskem prometu je v tem, da ne znaš le letoviščarja privabiti, ampak ga tudi obdržati in napraviti iz njega stalnega gosta.

SOTRUDNIKE IN DOPISNIKE prosimo, da pošljejo svoje prispevke najkasneje do vsake srede v tednu.

Iz zveze kmetskih fantov in deklet

Bločice pri Cerknici

Ta majhna gorska vasica je, dne 25. junija doživela zgodovinsko pomembni dan »Tabor kmetske mladine s tekmo koscev in vrtno veselico«. Takoj popoldne se je pričelo zbirati številno ljudstvo, člani »Društva kmetskih fantov in deklet« Grahovo in drugi prijatelji v mogočno povorko po vasi, na tekmovalni prostor vaškega polja, na čelu konjenik z državno zastavo, sledilo je vodstvo tabora z zelenimi zastavami, kosci in grabljice spreprosto domačo godbo, ki je povzdignilo to zapuščen gorsko vas v novo življenje.

Ropot konjskih kopit, na čelu povorke je dirnil vsakogar najbolj pa stare očete in matere, ki so s solzami v očeh prvič v življenju videli mogočno svojo mladino polno zdravja in moči, ki v teh nepovoljnih časih odločno manifestira za zdrave ideale kmetskega mučenika Matije Gubca.

Sedemnajst ogorelih kmetskih fantov koscev in eno odločno kmetsko dekle, so obkolili govorniški oder, kjer je uvodoma vse prisotne iskreno pozdravil tov. Ule Lojze, in po jedrnatem govoru predal besedo tajniku Zveze tov. Ivanu Nemcu, ki je s prepričevalno besedo odvrčal vse poiskuse naših voditeljev rešiti zavoženo gospodarstvo, dokler ne bo osnovo vsega gospodarstva kmetski človek pravičilo upoštevan pri svojem težkem delu.

Naslov prvaka kosnje ima to leto tov. Ivan Primožič rodem z Ruske zemlje, tov. Malka Debečeva iz vasi Lipsenja pa je dosegla 8. mesto. Sledila je vrtna priateljska zabava pri gost. g. Antonu Ograncu. V vsej okolici posebno pa vaščanom, bo ostal ta prvi zgodovinski dan, »tabor kmetske mladine«, v neizbrisnem spominu.

Kmetska mladina vstaja!

Kmetska mladina praznuje

Kmetska mladina iz St. Pavla pri Preboldu je priredila na četrtek, dne 29. jun., velik praznik s kmetsko mladinsko manifestacijo združeno z zborovanjem. Ob tej priliki je na svečan način počastila naporno kmetsko delo in mu na javen ter obenem sklenila, da bo šla s podvojenimi močmi v borbo za njegovo stvarno priznanje. Tej krasni manifestaciji je prisostvovalo blizu 1.000 ljudi; priateljev in somišljenikov mladega slovenskega kmetskega kulturnega gibanja, ki hoče in ki tudi bo dvignilo slovenskemu kmetu visoko zastavo svobode, pravice in bratstva.

Pestra povorka se je razvila v Dolenji vasi, odkoder je krenila v dolgem in strmem sprevodu proti St. Lovrencu, kjer se je vršila tekma. Lepo je bilo pogledati to enotno in urejeno povorko z kosci, grabljicami, kolešarji, konjeniki in pisano množico prijateljev in tovarišev, ki so se pridružili.

Zborovanje je vodil in otvoril tov. Turnšek, ki je uvodoma pozdravil vse prisotne in delegate Zveze, potem pa je v izbranih besedah pozval mladino, naj odločno vztraja do končne in pravične zmage.

Za njim je spregovoril tov. Ivan Nemec. V jedrnatem in lepo zasnovanem govoru je razvijal idejo kmetsko mladinskega pokreta, tolažil množico njegovo delo in pripravljeno, da bo brezkompromisno branila življenjske interese vsega kmetskega ljudstva, zanašajoč se pri tem na zgrajene in borbene kadre mlade kmetske generacije, ki ne pozna klonitve in omahovanja. Vsakemu svoje: naše geslo. Tudi kmet ima pravico do boljšega življenja in ga tudi zasluži, saj prideluje kruh za vse ljudi, za one, ki delajo in za one, ki ne delajo.

Po tekmi se je množica zbrala na veseličnem prostoru, kjer je pričakovala izid tekme ter se prijetno in domače o napornem dnevnem delu malo pozabavala.

LAČA VES

Deveti kmetski praznik boljšanskega Društva kmetskih fantov in deklet se bo vršil letos 9. julija popoldne pri nas v Lačavi. Do 2. ure bo zbiranje konjice, kolešarjev, žanlic, koscev, voz in drugih skupin pri tov. Jošku Tomažiču na Vitanu, od koder krene povorka do tov. Ivke Stankarja v Lačavi, kjer se bo vršila tekma žanlic, nato pa na bližnjem vrtu kmetske veselice z izbranim sporedom ob dobri domači godbi. Ob 5. uri bo dirka kolešarjev čez Središče - Ormož - Pavlovci - Sv. Miklavž - Vuzmetinci - Lačava. Vabimo vse prijatelje in znance od blizu in daleč, da si ogledajo to lepo in zanimivo tradicionalno prireditev zavedne kmetske mladine!

Kog dne 28. junija 1939.

Maksim Gorki „Poletje“

Ta roman ne spada med dela, s katerimi bodo imeli prav vsi, ki jim bo prišel v roke, dopadenje. Kajti tu se ne govori zgolj o meglenih brezosebnih idejah, o stvarih, ki so nad pusto vsakdanjostjo. Gorki ne piše zato, da bi vsem ljudem ugajal, da bi ga radi brali in si pri njem nekoliko odpočili ter začeli misliti na druge »višje« stvari. Mnogo jih bo, ki se bodo učeno zgrajali nad »tendenčno umetnostjo« in zabavljali nad umetniški-propagandisti. Nič zato, Za nje to delo ni napisano.

Napisano je za priprostega človeka, ki hoče najti v knjigi nekaj o svojem življenju, ki ga pozna, ali ga vsaj hoče do konca spoznati in razumeti. Nič več in nič manj nam to delo ne prikazuje kakor življenje na ruski vasi. Tako kakršno je bilo v eni najtemnejših in najtežjih dob ruskega samosilstva. V času, ko se je po nesrečni prvi ruski revoluciji l. 1905. začela osveščati ruska vas. V romanu nastopajo mladi ljudje, ki se zbirajo in poučujejo, ki hočejo razumeti globlji, skriti smisel stvari, ki hočejo spoznati vzroke kmetskega trpljenja in seveda tudi najti pot, da se ti vzroki in to trpljenje odpravijo. Pred našimi očmi srečavamo mlade pa tudi stare puntarje, omahljivce in strastne sovražnike napredka, trpeče in dvomiljivce in »bogoiskalce«, ki sanjajo o drugem svetu, ne o tem, v katerem živijo, ampak o tem, za katerega se borijo. In vsi ti ljudje so opisani tako živo in priprosto, da se ti zdi, kakor da si jih že tisočkrat srečal in da so tvoji stari znanci že izdavnja. Kljub temu prirostmu pripovedovanju pa je v knjigi vse polno pesniško toplih, čustvenih mest, ki sežejo naravnost do srca. Nad vsem delom je razpeta kakor teniška Gorkova silna ljubezen do ruskega kmeta, do trpečega sočloveka in njegova nepremagljiva živa vera, da se mora nekoč vse to še izpremeniti in da mora priti nov, pravičnejši red.

Ne morem si misliti primernejšega dela, ki bi ga položil danes v roke slovenskemu kmetu, čeprav dobro vem, da se tudi danes prilike v slovenski vasi razlikujejo od onih v ruski vasi leta 1905.

Delo je prevel Anton Tanc še dokaj gladko. Motijo le mnoge napake, ki jih človek ne more pripisovati samo nepazljivosti stavca in korektorja. Založnica »Delavska politika« je poskrbela za primerno opremo in res ljudsko ceno: 10 din. jad.

POZOR!

Naročniki iz Maribora in okolice lahko poravnajo naročnino o s e b n o pri upravi v Mariborski tiskarni

Naša mladina

Slovenska mladina - spomni se svojih na tujem!

Pred dnevi — za časa »Prekmurskega tedna« — sta bila v Soboti v eni izmed znanih manufakturnih trgovin razstavljena dva lična albuma fotografij. Bili so to seveda najrazličnejši motivi iz prekmurske zemlje in življenja na njej. Iz skromnega pojasnila in iz pisanega uvoda v albumih se je dalo razbrati, da so ju uredili in napolnili dijaki — višješolci na soboški gimnaziji, ter da ju bodo v kratkem poslali kot »topel spomin in skromno darilo« — prekmurskim izseljencem v Ameriki.

Ureditev in odpošiljatev teh dveh albumov je slej ko prej krajevnega značaja.

V pokrajini, iz katere je za vedno »odromalo« nemalo število ljudi in iz katere »roma« na sezonsko delo slehrno leto sko ro vsak deseti človek, se je našel nekdo, ki se je pač iz spontane ljubezni na ta način spomnil svojih rojakov, ki so v Ameriki izginili in ki jih več ne doseže naše oko, kot pravi Župančič. Nekomu iz te pokrajine je tudi ležalo na srcu, da jih na ta način opozori na rodino, na morda že zdavnaj odčarano mladost, na pozabljeno in daleč odmaknjeno »staro« domovino. — Ne malo važno pa je pri tem ravno dejstvo, da ta »nekdo« ni bil nihče drugi, kot prekmurski študent, prekmurska študirajoča mladina.

Da je ta gesta soboških dijakov glede na malo izoblikovano narodno zavest pri prekmurskih izseljencih v Ameriki (izselitev že pred vojno, deloma po — v obdobju, ko se še Prekmurje ni ali pa za malenkost vdružilo v nehanje in žitje z ostalo Slovenijo) vredno vsega odobravanja, tega menda ni treba posebej povdarjati. Drugo pa je pri tem pekoče in nič kaj razveseljivo dejstvo, da je ne samo Prekmurska, temveč vsa svobodna slovenska

zemlja premnogim svojim sinovom in hčeram »stara« ali željena domovina in da se slovenska mladina prav za prav še ni v zadostni meri pobrigala (z narodnostnega, materialnega, kulturnega vidika) za slovensko kri v daljni ali bližnji tujini.

Že res, ponekod se je slovenski živel sam organiziral in znašel pri delu za narodnostno obranitev; toda tudi mi, ki živimo na svoji svobodni zemlji, moramo na nek način pokazati, da za nas to ni deveta briga; tudi mi jim moramo pri tem pomagati. Izključiti moramo vsako možnost oddelitve, vsepovsod moramo iskati do svojih ljudi trdne in močne vezi, zakaj na rod raste in se krepi le v složnem, nerazcepljenem življenjskem utripu. Res pa je tudi, da ponekod ni ne organiziranega, ne kakega drugega dela, da mnogokje to ni mogoče. Jasno je, da moramo tudi tukaj pomagati. To je za naše maloštevilno narodno občestvo velikega pomena, tembolj velikega, če je za kakega evropskega »kolosa« že pomemben eden član. In komu naj bo delo za slovensko kri v tujini najbolj pri srcu, če ne slovenski mladini, ki se danes v zadušljivi, s smodnikovim prahom prenasršeni evropski orožarni tako kruto šola za bodoče življenje in kmarmenje usode svojega naroda.

Skrajni čas je, da se slovenska mladina z vso vnemo poda na delo za povezanost z materjo zemljo in za narodnostno ohranitev vseh raztresenih in oddaljenih članov svojega naroda, pred vsem tudi svojih vrstnikov po letih. — Primer skromnega spominjanja in počastitve, ki so jo izkazali mladi Prekmurci svojim rojakom, naj bi bil premnogemu delu slovenske mladine vzpodbuda za še intenzivnejše prispevanje k gori označenemu delu.

fs.

Pred 150. leti ...

Demokratizacija vsega javnega življenja se neprestano in nevzdržno širi kljub temu, da se na prehodu dob zdi, da je konec demokracije. Toda vsaka nova doba prinese več demokracije, ki zajame v občestvo enakopravnih ljudi vedno širše kroge ljudstev. Demokracija je živela vedno, le vedno nove oblike je zavzemala in postajala vse resničnejša. Pred 150 leti se je razširila demokratizacija političnega življenja v Franciji s sunkom, ki je sprožil plaz političnih manifestacij. Nastal je nov družbeni red, ki je prinesel nove svobode in odprl pot novemu gospodarskemu razvoju.

Težnje po političnih reformah so skušali vladajoči stanovi zadovoljiti v začetku z nekimi navideznimi reformami in novimi ustanovami. V dveh krajih sta bili ustanovljeni skupščini, v nje pa ljudstvo članov ni volilo, temveč so bili ti imenovani. S takimi karikaturnimi demokracije pa se dotlej zapostavljano ljudstvo ni zadovoljilo in prišlo je do izbruha njegove nevolje. Temu je sledila ustava in bistveno važni zakoni.

Ludvik XVI. je nehal biti kralj le po božji volji, temveč je postal kralj še po ustavi (dokler ni bila oklicana republika). Poslanci so se proglasili za nedotakljive, ko je poslal nad nje vojaštvo.

Odpravljeno je bilo osebno nevoljništvo. Ministri so bili odgovorni skupščini,

morali so ji dajati poročila in obračun svojega dela in ob koncu ministirovanja niso smeli zapustiti mesta, preden ni skupščina odobrila njihovega obračuna.

Vsak kraljev odlok je moral nositi podpis odgovornega ministra tistega resora, ki se ga odlok tiče.

Proglasei so bili narodni prazniki... Razvoj produktivnih sil je prerasel v 150 letih okvir, ki mu ga je dala francoska revolucija. Današnje stanje teh sil, brezmejna možnost produciranja življenjskih sredstev, brezmejna možnost razširjanja kulture in civilizacije zahteva še širšo in resničnejšo demokracijo na novih temeljih. Na tem prehodu dveh dob se spominjamo 150-letnice francoske revolucije.

-slk-

STANJE VINOGRADOV.

Grozdje je letos cvetelo vsled slabega vremena dalje časa kot običajno, ter so zadnje dni odcvečele tudi pozne vrste. Seneni črv se je vsled tega znatno razpasel in napravil mnogo škode. Deževje zadnjih tednov je pa tudi kvarno vplivalo na učinkovitost škropljenja ter se je od 25. junija naprej pojavila peronospora v velikem obsegu zlasti v površni škropljenih vinogradih, brez znakov napada pa ni niti najboljše oskrbovani vinograd. Ker je nevarnost, da bo peronospora napadla tudi nezaščiteno, pravkar odcvetelo grozdje, je potrebno čimprej poskropiti vse grozdje.

J. T.

ŠENKOV TURN

Društvo kmetijskih fantov in deklet v Šenkovem turnu priredi dne 9. julija t. l. tekmo žanjic. Zbirališče je pri g. Removšu, odkoder krene povorka ob 3. uri na tekmovalni prostor.

ŠENKOV TURN

Da počastimo in dostojno proslavimo kmetjsko delo priredimo v nedeljo 9. julija tekmo žanjic. Spored: 1. ob pol 3. uri popoldne odhod povorka v Koseze; 2. tekma žanjic; 3. kmetjsko mladinsko zborovanje; 4. kmetjska veselica. Na tekmo vabljeni vsi prijatelji kmetjske mladine!

BIZELJSKO

V nedeljo 9. julija priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet tekmo žanjic s prav zanimivim sporedom. Pred tekmo se vrši kmetjsko mladinsko zborovanje, na katerem bodo govorili predstavniki kmetjske mladinskega gibanja. Pridite vsi na našo prireditev!

BIZELJSKO

Naša kmetjska mladina priredi dne 9. julija t. l. veliko tekmo žanjic na katero vabimo vse prijatelje kmetjske mladinskega pokreta. Zberemo se ob pol tretji uri od koder bomo manifestirali v povorki na tekmovališče. Društvo kmetijskih fantov in deklet se že dolgo trudi ustvariti našemu rodu boljšo bodočnost, zato nam pomagajte vsi kdor je pravičnega srca in zdrave duše.

DUPLJE

Tekmo žanjic priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v Dupljah dne 23. julija t. l. Zbirališče je na vrtu Franca Jegliča v Zg. Dupljah, odkoder bo šla povorka ob 3. uri na tekmovalni prostor. Vse borbe kmetjske mladinskega pokreta vabimo, da skupaj manifestiramo za veličino naše ideje.

DUPLJE

Društvo kmetijskih fantov in deklet priredi v nedeljo, dne 23. julija tekmo žanjic s sodelovanjem Smarnogorskega Okraja kmetijskih fantov in deklet z naslednjim sporedom: 1. ob 2. uri zbirališče na vrtu Franca Jegliča v Zg. Dupljah; 2. ob pol 3. uri odhod povorka z godbo na čelu na tekmovališče; 3. kmetjsko mladinsko zborovanje; 4. tekma žanjic; 5. kmetjska veselica. Pridite na tekmo vsi od blizu in daleč; da skupno s kmetjsko mladino manifestirate za čast in pravico kmetjskega

ZREČE PRI SLOV. KONJICAH

Tukajšnje Društvo kmetijskih fantov in deklet je imelo na praznik 29. junija svoj redni občni zbor na katerem je bilo soglasno sklenjeno, da se društveno delo na novo poživlji. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: Višner Albin, predsednik, Maršič Stanislav, podpreds., Košir Josip, tajnik, Kramar Josip, namestnik, Mici Skaza, blagajnik, Kovše Jos., namestnik, Bombek Ivan, načelnik prosvet. odseka, Golež Mila, Kuster Milka, Berglez Ferdo, Jančič Viktor, odborniki. Vivter Rudolf in Berglez Ignac nadzorniki. Na občnem zboru je bil soglasno sprejet društveni minimalni delovni načrt, ki ga bomo med letom izvedli. Občnega zbora se je udeležil tudi delegat Zveze kmetijskih fantov in deklet tajnik tov. Ivan Nemec, ki je v svojem vzpodbudnem govoru pozval navzoče k vztrajnemu delu za dvig naše vasi!

SV. LOVRENC V SLOVENSKEH GORICAH

Pred kratkim je polagalo naše Društvo kmetijskih fantov in deklet obračun o svojem delu v preteklem letu. Iz poročil posameznih funkcionarjev je razvidno, da je društvo delovalo zadovoljivo in da je doseglo zlasti v moralnem pogledu velike uspehe. Med drugim je društvo priredilo tekmo škroplilcev, izlet v Prekmurje, v Rogoško Slatino in na Donačko goro. Udeležba na obeh izletih je bila prav zadovoljiva, saj se jih je udeležilo 45 udeležencev. Sodelovali smo tudi pri prireditvah tovariških društev in priredili več predavanj in debatnih večerov.

Pri volitvah so bili izvoljeni: Franc Holc, predsednik, Anton Horvat, podpredsednik, Mr. Zmave, tajnik, Alojzija Holc, blagajnik, Martin Bac, Weingartner Janez, Franc Matjašič, Al. Holc in Ivan Čeh odborniki, Anton Čuček in Franc Vauk, nadzornika.

Občnega zbora se je udeležil tudi tov. VI. Kreit iz Sv. Jurija ob Ščavnici in nas v svojem govoru bodril k nadaljnjemu delu. V slovi in delu vztrajajmo!

NOTRANJE GORICE

Spominu dr. Janžeta Novaka, ki je premislil pred petimi leti, priredi naše Društvo kmetijskih fantov in deklet 23. julija spominjsko proslavo. Popoldne ob 9 uri se bo brala v farni cerkvi sv. maša za dušnico; po maši bo poklonitev vsega člaustva, delegatov društva in občinstva na njegovem grobu. Na grobu govori zastopnik Zveze kmetijskih fantov in deklet, po govoru enominutni molk. Vabljeni so vsi, ki so poznali pokojnega, da počastijo njegov spomin!

GOR. PETROVCI

Društvo kmetijskih fantov in deklet priredi v nedeljo dne 9. julija tekmo žanjic. Vsi prijatelji kmetjske mladine iskreno vabljeni!

Povratek s polja

Gospodarstvo

Gospodarsko - politične zahteve dalmatinskih Hrvatov na skupščini Zadružne Matice v Splitu

Marsikaj koristnega tudi za nas

Do pred nekoliko leti so delovale v Sloveniji tri kmetijske zadružne zveze: Zadružna zveza v Celju kot najstarejša, Zadružna zveza v Ljubljani kot precej mlajša in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani kot najmlajša. Zadružna zveza v Ljubljani je od svojega rojstva veljala za klerikalno ustanovo, ostali dve zvezi pa za liberalni ustanovi. Ker se je celjska Zadružna zveza pridružila ljubljanski Zvezi slovenskih zadrug, imamo še dve zadružni zvezi bolj ali manj kmetijskega značaja: po eno „klerikalno“ in „liberalno“ v Ljubljani. Opredeletv po v pametnem svetu že davno neveljavnih, prav neumnih dnevno-političnih vidikov je slovenska posebnost in zato bolj v nesrečo ko srečo našega kmečko-gospodarskega življenja. Pa o tem danes ne bomo razpravljali.

Zadružna zveza v Ljubljani je nekdanj delovala tudi v primorskih pokrajinah bivše Avstrije, tako tudi v Dalmaciji. Čeprav so dalmatinski Hrvatje že takrat imeli svoj „Zadružni Savez“ v Splitu. Medtem se je dalmatinska Hrvatska osamosvojila in ima danes svojo „Zadružno Matico“ kot glavno zadružno središče, ki je imela konec junija t. l. svojo letno skupščino v Splitu. Iz ugotovitev in sklepov ali resolucij te kmetijsko-zadružne skupščine spoznamo težnje dalmatinsko-hrvatskega seljaštva, ki jih potem lahko primerjamo s kmečkimi potrebami drugod in posebej tudi še v Sloveniji. Zato jih prav na kratko navajamo. Sprejeti splitski sklepi se nanašajo na državno tarifno, carinsko, trgovinsko in finančno politiko, in sicer:

1. Dosedanja prizadevanja, da bi PAB (Privilegirana agrarna banka) pospešila likvidacijo kmečkih dolgov in rešila sporna vprašanja o tem, niso uspela. Radi tega so prišle kreditne zadruge v dalmatinski Hrvatski v jako težek položaj, tem bolj, ker Poštna hranilnica še niti ne misli na to, da bi dala tudi hrvatskemu zadružništvu lombardne kredite (posojila na zastavo), kakor je z zakonom predvideno

in jih daje drugim krajem. Skupščina ogorčeno protestira proti takemu neprestanemu zapostavljanju koristi kreditnega zadružništva v dalmatinski Hrvatski in odločno zahteva, da se to takoj popravi in likvidira vprašanje o kmečkih dolgovih po predlogih, ki so jih stavile zadružne središnice v Dalmaciji.

2. a) Ukiniti je občinsko in banovinsko trošarino na vino. — b) Popolnoma zabraniti je rabo tovarniškega sladkorja v kletarstvu. — c) Preklicati je dovoljenje za žganjekuho iz uvoženega cenenege grškega suhega grozdja in sploh prepovedati uvoz takega grozdja. — d) Zagotoviti je potrebne kontingente za izvoz vina v Nemčijo, kakor je to storila Bolgarska, ne pa samo pospeševati in siliti izvoz pšenice in koruze v Nemčijo; rešiti je vprašanje o izvozu našega vina v neklinirne dežele, to je v Nizozemsko, Belgijo, Svico in druge, ter spraviti v sklad devizno politiko Narodne banke s potrebami takega izvoza. — d) Osnovati je v Splitu Zavod za vinarstvo, kot ga že imajo drugi, tudi manjši vinorodni kraji v državi.

3. Potrebna je zaščita maslinarstva in maslinovega olja (oljkovega ali oljčnega olja). V to svrhu je treba zakonito zabraniti mešanje maslinovega olja s semenskim oljem, kakor so to nedavno uredile vse druge maslinarske dežele.

4. Potrebna je pospešitev prodaje in izvoza povrtnine in sadja. Tarifne postavke za prevoz povrtnine in sadja je treba temeljito pregledati, revidirati. Ukiniti je občinske pristojbine in davščine na take pridelke, ki presegajo vrednost pridelka samega za 200 odst. Pri sklepanju nove pogodbe za izvoz naše živine v Italijo in Grčijo naj se ne dovoli kot enačak ali namestek (ekvivalent) za ta izvoz uvoz italijanske in grške povrtnine ter suhega grozdja in smokev.

5. Ugotovlja se, da Prizad že več let posreduje pri izvozu pšenice in drugih pridelkov iz raznih krajev, ne posreduje pa pri vnovčevanju primor-

skih in dalmatinskih pridelkov. Cena pšenice je danes na svetovnem tržišču 80 dinarjev. Prizad pa jo plačuje doma po približno 165 dinarjev, kar je več ko dvakratnik mednarodne cene na svetovnem trgu. Ta razlika obremenja v glavnem tako imenovane pasivne kraje.

6. Potrebna je gradba skladišč („silosov“) za povrtnino in sadje.

7. Zahteva se gradba vinskih kleti v čisto vinarskih krajih.

8. Graja se politika uprave monopola tobaka in zahteva povečanje saditve tobaka v dalmatinski Hrvatski in v Hercegovini.

9. Zahteva se pocenitev sredstev za zator boleznih in škodljivcev v kmetijstvu.

Mnoge gorenje zahteve dalmatinskih Hrvatov niso zanje nove in so tudi že stare zahteve Slovencev. Pa ne gre in ne gre naprej. Zakaj ne gre naprej, naj zaenkrat vsakdo sam razmisli! Kot posebnost splitskih zahtev pa vendar omenjamo prepoved rabe industrijskega sladkorja v kletarstvu. Naj se slovenski vinar ne hudi nad iskreno izjavo pisca: Z navedeno zahtevo dalmatinski Hrvatje podpirajo ohranitev in obstoj ogroženega slovenskega vinogradništva, kar bo potrdila morda že bližnja bodočnost!

Da, Slovenci imamo tudi že svoj Zavod za vinarstvo in sadjarstvo, ki ga v Splitu šele zahtevajo, ki pa je o njem še malo slišati. Ta naša še jako mlada in negodna ustanova je kot nekak embrij ali zarodek, zametek, o katerem danes še nihče ne ve, kaj naj bo ali kaj bo jutri iz njega.

Andrej Zmave.

Trgovinski odnosi med našo državo in Francijo so se izboljšali

Vsa povojna leta ni moglo še tako veliko prijateljstvo povoljno urediti trgovine med Jugoslavijo in Francijo. Vzroke je iskati zgolj v gospodarskih ozirih, kajti Francija ni potrebovala našega blaga. Sedaj so zapihali drugi vetrovi, kajti Francija je iz političnih razlogov prisiljena prirediti našo državo v svoj gospodarski krog. Da je temu tako, kažejo v letošnji trgovinski pogodbi koncesije, ki jih francoski komisiji niso narekovali samo gospodarski interesi.

Za nas je nova pogodba zelo ugodna, kajti z njo bo pridobila predvsem naša lesna proizvodnja. Najvažnejše pa je, da se bo izboljšal računski zaključek, ki je pokazal za lansko leto, da smo ostali pasivni za 67 milijonov din, kajti iz Francije je prišlo k nam blaga v vrednosti 142 milij. din, dočim smo ga mi prodali Francozom komaj za 75 milijonov din.

Letos je Francija prvič pristala na preferenciala, katerih ugodnosti se nanašajo na naše poljedelske pridelke, in kar je silno važno, tudi na 65.000 ton našega lesa, čigar skupni kontingent (določen del) je povečan na 75.000 ton (42 odst. za Francijo, 33 odst. pa za Alžir), med katerimi je 700 ton hrastovine. Priznan nam je preferencial 60 frankov za tona, kar pomeni 10 frankov več, kakor jih je dajala Francija včasih svojemu največjemu varovancu — Avstriji. Poleg tega je odobrena premija (nagrada) 50 frankov za tona mehkega lesa, uvoženega v metropolo in 30 fr. pri uvozu v Alžir. Da bo omogočeno postaviti na tržišče čim več trdega lesa, je določena za izčrpanje celotnega kontingenta visoka premija v znesku 6.900.000 frankov, h katerim prispeva Francija 3.900.000, naša država pa 3 milijone.

Čeprav je naša celuloza dokaj slaba in draga, je vendar dobila kontingent 8000 ton s popolno oprostitvijo carine. (Vojne potrebe — razstrelivo!)

Tudi pri vseh drugih proizvodih so kontingenti znatno povečani, tako da je

Ljubljana

V Ljubljani obstaja že več let Kmetjsko prosvetno društvo „Brazda“, ki pa že nekaj časa ne deluje. Namen društva je v mnogem sličen društvom kmetijskih fantov in deklet in tako ni imela kmetjska mladina, ki je prihajala v Ljubljano ognjišča, okrog katerega bi se zbirala in izobraževala. Vse te in še druge potrebe, ki jih ima kmetjsko mladinsko gibanje v Ljubljani je privedlo nekatere agilne delavce kmetjsko mladinskega gibanja do sklepa, da društvo poživijo.

Sklicali so izredni občni zbor, ki se bo vršil v torek, dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Zveze kmetijskih fantov in deklet z dnevnim redom: 1. otvoritev; 2. volitev novega odbora; 3. slučajnosti. Na občni zbor je vabljeni vsa kmetjska mladina, ki živi v Ljubljani in njeni prijatelji, da tudi v Ljubljani postavimo krepko postojanko kmetjsko mladinskega gibanja!

ŠIRITE „EDINOST“

določena celotna vrednost jugoslovanskega izvoza v Francijo na 300.000.000 din (1938. leta smo izvozili le za 75 milij. din ali za 75 odst. manj!)

Ker imamo pri francoskih uvoznikih še precejšen lanskoletni dolg, je urejeno le-tos tako, da bo naš uvoz v Francijo proti francoskemu uvozu v Jugoslavijo imel razmerje 100 : 60.

Tako vidimo, da so se gospodarski od-nosi med Francijo in Jugoslavijo enkrat le obrnili v dobro smer in zelo želimo, da bi se odslej naprej stalno boljšali.

Kakšne uspehe lahko doseže italijanska avtarkija?

Revija »Narodno blagostanje« prinaša pod tem naslovom članek, ki ni ne ptič ne miš, kajti istočasno, ko zapoje slavo-spev tej avtarkiji, v njo tudi že podvomi. Ker pa so podatki zbrani, si jih malo ogledimo.

Po uradnih glasovih so zagnale ita-lijansko državo v avtarkijo (stremljenje za popolno gospodarsko osamosvojitvijo) visoke carine tujih držav (s tem zmanjšan izvoz), omejitve vseljevanja v USA (delavci ostajajo doma in pomnožujejo vrste brezposelnih) ter kasneje sankcije kot posledica abesinskega pohoda. Vla-din avtarkični program je popolnoma v skladu z interesi velike industrije in po-ljedelskih veleobratov. Tem na ljubo je potrebna avtarkija, ki jim naj doma osi-gura surovine, katere morajo tujim de-želam drago plačevati.

Če pa pogledamo, v koliko je osamo-svojitve glede surovin mogoča, potem vi-dimo, da Italija mora in bo vedno morala uvažati najvažnejše surovine, ki jih po-trebuje industrija.

Tako je n. pr. z nafto, ki je proizva-ja »doma« samo 20—30 tisoč ton, do-čim je potrošijo letno 2,5 milijonov ton.

S premogom ni nič boljše. Domača proizvodnja ne krije danes niti ene tre-tjine notranjih potreb (letno 12 mil. ton). To pomanjkanje kuriva skušajo nadokna-diti z močnejšo elektrifikacijo, ki pa le počasi napreduje.

Kovinskih rudnin, cinka, živega srebra (tega izvažajo), nikla, antimona, aluminija in magnezita (tudi dovolj za izvoz) ima Italija v zadostni množini. Železa in ne-katerih drugih kovin je le malo. Popol-noma ji pa primanjkuje baker in svinec, torej rudi, ki sta poleg železne najvaž-nejši.

Težek problem je tudi oskrbovanje te-kstilne industrije s surovinami. Dovolj ima Italija samo konoplje. Surovine za svilo delno že uvažajo (pri nas je kupila ves letni pridelek). Glede bombaža in volne pa je močno navezana na uvoz. To odvisnost skuša zmanjšati italijanska in-dustrija z uvajanjem surrogatov, na pri-mer kazeina pri volnenih in konoplje pri bombažnih izdelkih. Zato ponujajo nam in drugim svoje umetno predvilo, dočim poskušajo sami zopet z bombažem in vol-no.

Tudi celuloza, ki je potrebna za izde-lavo razstreliv in papirja, dela ital. go-spodarstvenikom preglavice. Doma nima-jó surovin (les!). Zato so dobili kemiki od vlade nalog, da poiščejo surovine, ki jih bo dovolj. Baje je bilo to prizadeva-nje uspešno, ker so ugotovili, da lahko dobivajo celulozo iz žitne in rževе slame.

In v poljedelstvu? Ogromni napori in vložena sredstva, vse to je ostalo brez večjega uspeha, kajti še danes mora uva-žati Italija mnogo žita in drugih poljskih pridelkov. Uspehov ni bilo zato, ker av-tarkija ni mogla premagati slabih priro-dnih pogojev.

Pa končajmo z mnenjem. »N. blago-stanje«, ki pravi, »Zavojevanje Abesinije je ustvarilo možnost oskrbovanja indu-strije s surovinami, katere so bile doslej uvažane. Ustanovljenih je 17 delniških družb za proizvodnjo in predelavo sle-dečih proizvodov: bombaža, oljčnic, mle-ka, mesa, cementa, tanina, surovih kož, drv, rudnin, električne sile itd.

Za izkoriščevanje abesinskega priro-dnega bogastva, iz katerega naj se črpajo za italijansko industrijo surovine, ki jih morajo sedaj uvažati, pa je potreben ve-lik kapital, ki ga Italija nima. Dokler ne bo ta oskrbljen, dotlej se bo morala ital. avtarkija gibati v mejah, ki jih je posta-vilo prirodno bogastvo metropole in bo obenem morala propagirati izpremembo okusa potrošačev, da jih navadi na upo-rabo surrogatov namesto predmetov, ki so jih doslej kupovali v inozemstvu.

Vprašanje je le, kako dolgo bodo ital. prebivalci vzdržali ob surrogatih, če se bo-do »navadili« na nje. Kapitala za izkori-ščevanje Abesinije še menda dolgo ne bo, kajti Francija, Anglija in Amerika so gle-de posojila nezaupne. Italija pa se je baje zadolžila v abesinski vojni za 14 milijard lir. Sicer pa ob bodočnost pokazala, če je avtarkični sistem koristen za ljudske množice, ali na imajo od nje koristi sa-mo posamezniki in koncerni.

Zavarovalnice in zavarovanja

Zavarovanje je v gospodarstvu zelo važno. Kajti prav z zavarovanjem si mo-remo škodo, ki jo utrpimo ob raznih ne-srečah, požarih, smrti in drugih primerih, kriti s pomočjo zavarovalnice, pri kateri smo zavarovani, za kar ji plačujemo vna-prej določeni znesek — premijo. Vsak uvideven človek zna ceniti zavarovanje, ki mu je v najhujši stiski največja pomoč. Prav tako, kot zna ceniti pomen zava-rovanja, pa naj si bo že kakršnega koli, ve da mora plačevati primerno premijo, da bo zavarovalnica lahko izplačevala ob-veznosti, ki jih ima v svojih pogodbah z zavarovanci.

Pri plačevanju premij pa se mnogo gre-ši v škodo zavarovancev. Naše zavaroval-nice so se pred leti združile v kartel. Kartelirane zavarovalnice so se dogovo-rile, v kakšni višini bodo zaračunavale premijo. Ni nam znano, na kakšen način so postale vse zavarovalnice, ki posluje-jo v Jugoslaviji, članice kartela. Vemo le, da je kartel zavarovalnic prinesel zava-rovancem veliko škodo.

Vse do tedaj, ko ni bilo kartela, so za-varovalnice konkurirale med seboj, kate-ra bo ceneje zavarovala, prav tako tudi za izplačila, da so čim prej in v redu iz-polnile svoje obveznosti.

Danes ni več tako! Zavarovalniški kar-tel ne dopušča konkurence in navija pre-mije kolikor mogoče visoko. Zavarovanci ne morejo izbirati in so prisiljeni, da se

zavarujejo pri prvi zavarovalnici, ki stavi ponudbo, kajti izbirati se ne izplača.

Kot vse kapitalistične ustanove, je tudi zavarovalnice pripeljala v kartel želja po čimvečjem dobičku. Kartel je zava-rovalnicam omogočil ogromne dobičke, ki pa se v večini ne uporabljajo za var-nost zavarovancev, da bi ne utrpeli izgub, ampak za razne stvari, ki ne prinašajo za-varovancem, ki dobičke zbirajo, nabeneh koristi in varnosti. Ti preveč vplačani pri-spevki gredo v roke ravnateljev in svet-nikov kot plače in dividende.

Kartel zavarovalnic je prinesel svojim ustanoviteljem velike možnosti za izko-riščanje; zato so vsi voditelji zavaroval-nice njegovi zagovorniki in poborniki ter svoja dejanja opravičujejo s tem, da če bi bile premije nižje, ne bi mogle zavaroval-nice izplačevati nastalih škod. Nujno po-trebno je, da se prikaže zavarovalniški kartel v pravi luči.

Še nikoli nismo slišali, da bi propadla zavarovalnica radi prenizke premije, pač pa, da so ravnatelji in svetniki pobrali mastne vsote, ki so jih zbrali zavarovan-ci, kar je privedlo zavarovalnico v propast. Kaj pa pomeni propad zavaroval-nice, pa vsi dobro vemo.

Država je poklicana da varuje in štiti interese svojih državljanov; zato je njena dolžnost, da nastopi proti kartelu zava-rovalnic, ne pa da ga štiti z zakonodajo. J. U.

Kako naj vnovči kmet svoje delo?

Gospodarska kriza, ki je zajela v zad-njih 10 letih naše gospodarstvo, ni priza-nesla našemu kmetu, ki se danes vprašuje: Kako vnovčiti pridelke?

Kmet ima z obdelavo svoje zemlje pre-cejšnje stroške z delavci, a njegovi pri-delki ostanejo v hramih. Zakaj? Zato, ker ji ne more prodati ali če jih proda, jih mora prodati na pol zastonj. Živina je ze-lo poceni. On bo prodal govedo ali teleta, dobil pa bo par stotakov, s katerimi bo plačal davek, ki mu ga na njegovo pose-stvo naložijo.

Neki dokaj velik in izobražen kmet mi pripoveduje tako: Pred 10 leti sem prodal krompir po 1,50 do 2 din za kg. Danes ga prodam za 20 do 25 par. Mleko po 1,50 din, danes po 75 par ali po dinarju. Kako naj preživim sebe in družino? Polja imam velika. Sam ne more delati, a otroci so nedorasli. Rabim ljudi, ki mi pomagajo, katerim moram dati hrano in jim plačati. Dosti jim plačati ne morem. Potem slišim z raznih strani, da delavce izkoristim. Ako ne morem vnovčiti svojih pridelkov, a preživeti moram družino in plačati zelo visoki davek letno, ne morem tudi plačati delavce, kakor bi hotel sam. Vpraša me: »Kako naj vnovčim svoje pridelke, da bom lahko plačal davek in delavce?« Skomignem z ramenji in se od njega po-slovim.

Ugodno trgovinsko razmerje med Francijo in Romunijo

V dneh, ko se borijo velesile za prija-teljstvo manjših držav, je nad vse razve-seljivo, da je Romunija gospodarsko tes-no povezana s Francijo. Po novi trgovin-ski pogodbi, ki je stopila v veljavo v le-tošnjem prvem četrtletju, bo kupila fran-coska družba »Petrofin« 700.000 ton ro-munske nafte v vrednosti 200 milijonov frankov. Polovica tega zneska bo porab-ljena za odplačilo vojnega materiala, ki ga je dobila Romunija od Francije 1936. in 1937. leta v vrednosti 2 milijardi fran-kov. Druga polovica bo pa šla za izpla-čilo obresti romunskih dolgov. K tem no-vim 700.000 tonam pa je treba prišteti še 500.000 ton nafte, ki jih je Romunija že doslej pošiljala v Francijo. Poleg nafte pa bo kupila Francija še 800.000 metr-skih stotov koruze in precejšnjo količino drv, kar bo plačano s svobodnimi deviza-mi. Romunija bo kupovala v Franciji av-tomobile, motorje, avione, farmacevtske izdelke, olja, barve in bombažno predvilo.

Ko čitamo takšna poročila, se ne mo-remo dovolj načuditi, zakaj ne more priti do tesnejših gospodarskih odnosov tudi med našo državo in Francijo, ki sta ven-dar že stari zaveznici?

SKRBI ZA »EDINOST«!

Za ženo in dom

Prva pomoč pri zastrupljenju z gobami

Kljub vsej previdnosti se še vedno po-javljajo slučajni zastrupljenja z gobami. Vzrok zastrupljenju z gobami je v prvi vrsti v tem, ker se pogosto lotijo nabi-ranja gob ljudje, ki ne ločijo pravih gob od strupenih. Zanašajo se le na zunanjo podobnost gobe, ne vprašajo nikogar za nasvet ter v prepričanju, da imajo v ro-kah užiten gobe, pripravijo obed ali ve-čerjo. Zastrupi se seveda cela družina.

Znaki zastrupljenja se ne pojavijo ta-koj, ampak včasih šele čez 10—15 ur. Zastrupljenec začuti v grlu neprijetno pra-skajanje. Tudi v želodcu ga praska in peče. Pojavi se slabost in omotica. Kmalu pri-čne zastrupljenec bruhati. Nastopijo že-lodčni in srčni krči. Takoj po prvih znakih zastrupljenja naj popije zastrupljenec čim več vode ali hladnega mleka, ker s tem se strup v želodcu razredči. Ako bolnik sam ne prične bruhati, ga požgečkajmo s peresom ali prstom po nebu, da se mu čimprej želodec izprazni. Dobro je, če mu damo piti ricinovo olje ali kakšno drugo odvajalno sredstvo. Ko je želodec pra-zen, dajmo bolniku na želodec in trebuh tople obkladke. Bolnika spravimo takoj v posteljo in mu povzročimo potenje. Med tem pa seveda pokličemo zdravnika.

Zdravje in razvoj dojenčkov

V prvih dojenčkovih mesecih zgradi-mati temelj zdravju poznejšega človeka. Mati se mora popolnoma vživeti v do-jenčkovo življenje, slediti slehernemu njegovemu gibu in joku, skušajoč ga ra-zumeti in odpraviti vzroke morebitnega dojenčkovega nerazpoloženja.

Pravilno se razvija le zdrav otrok. Ne

se sme pa mati zadovoljiti le s tem, da dojenček na videz in le v lice dobro izgle-da, temveč mora voditi točno kontrolo o njegovem razvoju. Prvi znak otrokovega zdravlja, da otrok takoj po hranjenju trdno zaspi in se zbudi ter zaveka šele ob času prihodnjega obroka. Najboljšo kontrolo nad otrokovim razvojem pa vrši mati s tehtanjem. Prvič ga je treba steh-tati takoj ob rojstvu. Če je teža normal-na, je to že dober znak. V prvem tednu dojenčkova teža sicer pade, in sicer za 200—300 gramov. To je normalen pojav, zato se mati ne sme ustrašiti. Ta izguba se povrne v drugem tednu življenja. V tretjem tednu pa se že pojavlja prirastek. Od pričetka tretjega tedna pridobi tekom desetih dni dnevno po 20—30 gramov. Z neznatnim padcem traja to pridobivanje tri mesece, tekom četrtega meseca pa zle-ze že na 15 gramov dnevno, a po osmih mesecih 10 gramov.

Mati, ki nima dnevno tehtnice pri roki, pa ga naj steha vsaj ob koncu petega in ob koncu dvanajstega meseca starosti. Prvič mora imeti dvakratno, drugič pa trikratno težo kot jo je imel pri rojstvu.

Takšna kontrola je zelo umestna, ker često mati sploh ne opazi otrokovega na-zadovanja. Vidi ga vsak dan neštetokrat in se ga tako privadi, da ne opazi na njem nikake izpremembe. Ko se pa pojavijo res-ni znaki obolenosti, pa je navadno težko pomagati.

Gospodinje ne nosite vrelih jedi na mizo!

Skoraj neverjetno je, kako trdoglavo se drže gospodinje in kuharice grde navade, da postavljajo vrele jedi na mizo. Te vre-le jedi se morajo precej zaužiti, žvečiti in

požirati. Žal, da se ne ve in ne pomisli, koliko se s tem pri najboljši volji škoduje! Prvi slab naslednik te grde razvade je ona dandanes skora splošna tužba o zob-nih bolečinah in zgodaj pokvarjenih zob-eh z vsemi slabimi posledicami. Cela vrsta zobozdravnikov živi od tega, ker postavljajo kuharice jedi in pijske skoraj vrele na mizo. Še vedno premišlujejo in iščejo vzrokov, zakaj da se zobje v gornji čeljusti poprej pokvari nego oni v spod-nji čeljusti. Vzrok je prav blizu. Le opa-zujmo vroč grizljaj, ki ga vzamemo v usta. Pekoči grizljaj najprej jezik z ne-znansko hitrostjo premetava in suče sem in tja, pri tem pa se zadeva in zaletava pekoča jed ob notranjo stran zob v gor-nji čeljusti. Odtod prihaja, da se zobje zgornje čeljusti najprej razpočijo in se začnejo drobiti in krushiti, in sicer na no-tranji robovih. V te razpoke se varivajo zobni posteklini škodljive tekočine, kakor sladkor itd. ter zobe neusmiljeno uni-čujejo.

KUHINJA

Omaka iz fižola. Zreži na drobne posévne koščke fižol v stročju ter ga kuhaj v slani vodi. Ko je kuhan, ga odcedi ter deni v bledoru-meno prežganje, h kateremu si pridejala drob no zrezane čebule in peteršilja. zalij z juho. prideni par žlic kisle smetane, malo drobno zrezanega česna, malo popra in kisa in če treba, še osoli. Ko malo prevre, je gotova. Ta omaka se lahko da kot prikuha: takrat jo naredi bolj gosto.

Koreninska juha. Zreži na kolesca en ko-ren, eno zeleno, 2 pora, pol glave zelja, 4 krompirje, četrt l zelenega graha in l pesi opranih poparijenih gob; vse to deni v kozico ter praži v presnem maslu, da je precej mehk-o; potresi 2 žlici moke, zmešaj ter zalij s 3 l slane vode; naj vre, da je mehko, nakar pretlači skozi sito. V juho vkuhaj osminko l riža, ali pa daj z žemljami na mizo. — Če pa zrežeš vse korenine na male rezance, ti ni treba juhe precejati.

Pražena jetra. Vzemi telečjih jeter, kolikor jih potrebuješ, namakaj jih v mleku eno uro, potem potegni kože z njih ter jih pretakni z drobno narezano slanino. Deni v kozico malo masti, malo na rezinice zrezane slanine, osna-ženeza peteršilja, zelene, korenja in čebule. Vse to malo pri ognju prepraži, potem deni noter jetra, potresi jih malo z mešanico di-šavo in limonovo lupino, posoli in pokrij ter praži, dokler ne zarumeni slanina, s katero si jetra pretaknila. Potem vzemi jetra ven, od-ljij mast ter naredi na njej prežganje, zelenja-vo pa zalij z govejo juho, da dobro prevre in potem jo precedi na prežganje. Ko prežganje zavre, deni vanj jetra, da se še malo poku-hajo in jih daj z omako na mizo. Zraven se da polenta. Lahko jih malo kisaš z limonovim sokom.

Ribji golaš. Vzemi riže, (še bolje je, če jih je več vrst), osnaži jih in odstrani, kar je nečednega; oprati jih tudi moraš. Zreži jih na koščke, osoli in potresi nekoliko s naprko. Deni v kozico malo masla in drobno zrezane čebule ter rumeni dodaj na koščke zrezane riže in jih pusti prav malo, da se prebražijo; premešaj jih ne smeš. Nato prilij toliko vode, da so koščki pokriti in pusti, da malo prevre. Lahko prideneš košček limonove lupine. Žlico kisle smetane ter okisaš z limonovim sokom ali kisom.

Praktični nasveti

Kai naj se stori s sadnim drevjem, če ga je potokla toča? Ako je debló z velami močno pokvarjeno, t. j. da je lubad razmrčvarjena ali razpokana tako, da rane zrlajo, se mora poskrbeti v prvi vrsti za to, da ne bo prihla-lal v rane zrak. Rane naj se zamažejo z mrzlo tekočim cepilnim voskom in nato naj se po-trosi pri vrhu voska nekoliko pepela, da se ne bo cepilni vosk odcejal na tla. Za moč-nejša debla in večje rane naj se uporabi na-mesto cepilnega voska tako zvana drevesna malta. S to malto naj se rane precej na debelo pokrijejo in nato obvežejo s kako cunjó. Do-ber mrzlo tekoč cepilni vosk se dobi na ta-le način: V kakí kozici se raztopi nad žerjavico 2 kg smrekove smole, pridaj nato ¼ kg lanenega olja in kasneje še četrt kg špirta. Špirt naj se pred dolivanjem prav previdno nekoliko segreje (ne nad ognjem, ampak nad žerjavico!), kozica z raztopljeno smolo naj se done d ognja, alkohol naj se zliiva v raz-topljeno smolo ter naj se obenem pridno me-ša. Dokler je ta cepilni vosk še gorak, naj se done v kositrne škatle in škatle naj se nato zapro. Tako zvana drevesna malta se napra-vi na ta način, da se zmeša llovica, kravjek in apno ali pepel in prilije zmesi toliko vode ali gnojnice, da postane zmes tako redka ka-kor malta.

Napravite si v vinogradu lamo za vodo! V mnoge vinograde moramo voziti vodo za škropljenje cele ure daleč. In vendar bi se dala z malhim trudom nabrati v vinogradu samem potrebna voda. V nekaterih vrstah zemlje, kakor je sovdan opoka in ilovica, ni treba navadno drugega, kakor izkopati na primernem mestu, bodisi blizu poti ali ob ka-kem jarku primerno lamo in vodo bo tu ved-no dovolj. Tam kjer ne drži zemlja vode, bo treba seveda lamo obzidati z ilovico, ali pa cemenirati. Take lame bi si morali napraviti po vinogradih osobito oni posestniki, ki ni-majo vozne živine. S tem bodo mnogo na do-bičku.

Ne preganjal gaščaric! Gaščarica je zelo nečrešna žival, a tudi zelo koristna, ker živi le od gosenc, muh, hroščev, poljev in črvov ter pokonča mnogo teh za polje in njive zelo škodljivih živali.

Vprašanje pa je, če bo ostalo tudi v bodoče tako, če bo to premirje ostalo trajno. Želeli bi bilo, da bi v medsebojnih odnošajih nastopil trajen mir; naj bi se na obeh straneh skušalo doseči spoštovanje in upoštevanje pozitivnega dela tudi na drugi strani. V gotovih primerih narodnega, narodno-obrambnega in splošnega kulturnega značaja bi prav lahko stili skupaj in napravili velike ljudske prireditve, ki bi imele mnogo večji efekt kot posamezno. Za to pa je pri vodilnih krogih treba dobre volje, manj ozkosrčnosti, več pa pravega razumevanja za kulturne in socialne potrebe ljudstva. Če bi se to doseglo, ne bi bilo po naših vaseh in trgih treba po več domov, ampak bi vsakemu kraju zadoščal en sam, z družinami močmi zgrajen Narodni dom, ki bi bil odprto vsem in vsakemu, ki bi hotel delati za napredek podeželja in blagor ljudstva. Če bi bilo to tako, ne bi bilo preseñeñen, kakršno smo doživeli še letošnje pomlad, da so neki krogi, očitveno skrajno partijsko nastrojeni kulturnosocijalni, hoteli Sokolom preprečiti udeležbo pri pogrebu svojega člana Sokola in aktivnega odbornika; potem bi prosvetno delo zajelo bolj na globoko in široko, zaposlili bi lahko vse narodeve sile, da se ne bi izživljale drugod, v problemih, ki so ljudem tuji in jih ne razumejo, ali pa brezplodno zapravljali čas in morili duha z opraviili kot so špiritistične seje. V edinosti in slogu bomo narod probudili in ga privedli do pravega spoznanja. Za to pa je treba še enkrat dobre volje, krepkega dela, široke razgledanosti, velike ljubezni, globokega razumevanja pa mogoče celo tudi kaj samopremagovanja.

**ELITNA
KONFEKCIJA****MASTEK MARIBOR***Za dame in gospode
prinaša vedno najnovejše***MARIBORSKA TISKARNA D. D.****VODILNO TISKARSKO PODJETJE SEVERNE SLOVENIJE
POSTREŽEMO HITRO, DOBRO IN PO NIZKIH CENAH
TELEFON 25-67, 25-68, 25-69****MARIBOR**
KOPALIŠKA ULICA 6

TISKARNA

LITOGRAFIJA

OFFSETTISK

KAMNOTISK

BAKROTISK

ANILINSKI TISK

KNJIGOVEZNICA

KARTONAZA

PLAKATIRANJE

Težave dvolastnikov**Severni meji več pažnje,
obmejnemu prebivalstvu
pa vse pravice!**

Za časa razmejitve so nas, posebno dvolastnike, radi zavidali, ker so nam obljubljali različne ugodnosti. Kako je s temi ugodnostmi, naj pojasnijo te vrstice:

L. 1938. kakor tudi letos smo dobili dvolastniške prolaznice šele v aprilu, radi česar trpimo znatno škodo. Na našo pritožbo se nam je odgovorilo, da jih je državna štamparija v Beogradu kljub urgenci Glavne carinarnice v Mariboru dostavila komaj koncem marca. Toda tudi te dvolastniške prolaznice, ki smo jih sprejeli s trimesečno zamudo, so imele nebroj napak (kar 5!). Poleg napačnih podatkov o številu volov in vozov ter podobnega, je manjkal opis imetja v Nemčiji in jih zato sosednja oblast ni hotela vidirati.

Škoda, ki jo imajo dvolastniki radi takega postopanja, je znatna. Vprašujemo se upravičeno: 1. ali je res neobhodno potrebno, da se morajo naše dvolastniške prolaznice tiskati v Državni štampariji v Beogradu? Če bi se tiskale recimo v Mariborski tiskarni, bi bile gotovo pravočasno dotiskane!

2. ali res mora izstavljanje dvolastniške prolaznice na glavni carinarnici l. reda ženska uradnica, ki ne pozna vseh oddaljenih dvolastnikov? Ali jih ne bi mogel izdati starešina pristojnega carinskega oddelka, ki dvolastnika pozna in bi bile tako pomote izključene? (Saj bi se mogle dati te dvolastniške prolaznice glavni carinarnici tudi v podpis.)

Tako bi bile te prolaznice cenejše in ne bi stale celih 35 din.

Ali je potem čudno, če postanejo nekaterim te nepotrebne šikane neznosne in se odločijo, da posestvo onkraj meje prodajo, čeprav se zavedajo, kaj tako dejanje pomeni?

Dolžnost vsakega vrednega državljanca je, da pomaga te nedostatke odstraniti in da se skupno in složno z vsemi dobro mislečimi in bratski slogi bori proti temu in takim škodljivim posledicam gospodarskega centralizma. Mislim, da mi bo v tem pritril tudi g. A. F. od »Slovenskega gospodarja«.

I. D.

Zanimivo štivo**Mongolska ljudska republika**

Pozornost sveta se je obrnila na novo bojišče. Znova čitamo tuja, težko izgovorljiva imena in poročila o zmagah in porazih.

Mongolska ljudska republika, imenujejo jo tudi Zunanja Mongolija, meji na Sibirijo. Ljudsko republiko Tuwo, kitajsko provinco Sinkiang in na Mandžurijo. Meri v celem 1 milijon in pol kv. km (kakor 6 Jugoslavij) in je nekoliko večja od sosednje Mandžurije. Prebivalstva ima manj kakor 1 milijon (torej manj kakor je nas Slovencev); Mandžurija jih ima 34 milijonov! in še ti pripadajo raznim narodnim skupinam Kalhazom, Burjatom, Džungarom, Torgutom in dr. Vsi narodi so enakopravni. Glavno mesto je Ulan Bator s 100.000 prebivalci. Ostala mesta so Džigalantu (Kobdo) in Ulyasutai. Vsa pokrajina je visoka planota nad 1000 m nad morskó gladino.

Prebivalstvo se bavi predvsem z živinorejo, imenujejo se Arati (kmetje). Ti kmetje tvorijo osnovo Revolucionarne ljudske stranke, ki je nastala leta 1920 in se je 1921 odločila za revolucijo ter se 1924 polastila oblasti in proglasila Ljudsko republiko. Od

tedaj ta država dokaj naglo napreduje. Dočim je bilo tam leta 1913 še samo 13 milijonov glav živine, jih je bilo 1937 že 23 milijonov. Podobno je tudi pri drugih panogah gospodarstva, pri zemlji, ki je obdelana za zimsko krmo in celo pri industrializaciji, ki sorazmerno dobro napreduje.

Vsi državljani so enakopravni in imajo enako, tajno volilno pravico za oba spola od 18. leta naprej. Najvišja oblast je Hural, skupščina ljudskih zastopnikov.

S Sovjetsko Rusijo jih vežejo tesne vezi. kulturnega, gospodarskega, političnega in vojaškega značaja že od 1921. leta. Razlika med Mandžurijo in Monoligjo je v tem, da upravljajo Mongolijo Mongoli sami, ki imajo svoje nižje in višje šole ter svojo vojsko, ki je pa brez dvoma pod močnim sovjetskim vplivom. V velikih predelih obdelujejo sedaj zemljo s sovjetskimi poljedelskimi stroji. Tako poroča o tej republiki ameriška Zveza za zunanjo politiko.

Zanimiva vojna knjiga

Italijanski vojaški ataše v Parizu, general Visconti-Prasca, je izdal zanimivo knjigo vojaško teoretičnih razprav, v katerih razvija nekaj povsem novih načel v vojaškem znanstvu, ki so vzbudile precejšnjo pozornost, ker nam pomagajo razumeti marsikak uspeh fašistične strategije. Posebno pozornost zasluži njegova izvajanja pri sosedih avtoritarnih držav.

Pod poglavjem »Preventivni napad« piše pisec: »Proti nekaterim narodnostim, katerih obmejne pokrajine so naseljene po etnografsko mešanem prebivalstvu, se more nenadni napad organizirati s sredstvi, ki jih ni mogoče opaziti. Na primer uporaba čel v civilnih oblekah, tako da dobi napad videz notranje revolucije.«

Doslej se je zastarela vojaška teorija takih načinov vojne izogibala, ker so jo zavirali razni moralni predsodki. Zdi se, da sta se obe avtoritarni drž. takih predsodkov revolucionarno otreli, o čemer bi nam pričali veliki uspehi Nemčije in Italije, ki jim daje ta knjiga zanimivo razlago.

Pomen protižidovske propagande v jugovzhodni Evropi

Pariški dnevnik »Temps« prinaša o tem vprašanju zanimiv članek izpod peresa znanega novinarja Leona Thevenina. Tako-le piše:

»... Nemčija skuša..., s tem da sili židovskega lastnika (industrijskih in trgovskih podjetij) k izseljevanju, zadeti v teh deželah, kjer je tak podjetnik nenadomestljiv, industrijo in te dežele zopet preusmeriti v agrarno proizvodnjo. Potrebe teh dežel pa more potem Nemčija sama zadovoljiti. Nemci stremijo za tem, da bi s postopanjem proti Židom ta podjetja uničili. To metodo je treba razsvetliti. Nemčija ima samo en cilj: v srednjeevropskih in jugovzhodnoevropskih deželah zopet vzpostaviti čisto poljedelsko gospodarstvo in nastopajočo industrijo zaježiti..., ustaviti svobodno trgovino in jo nadoknaditi z avtoritarno. Ta cilj se ne da bolje uveljaviti, kakor z uzakonitvijo rasističnih zakonov, katerih prvi uspeh bi bil konec delovanja tistih trgovcev, ki še najlaže po svojih mednarodnih zvezah trgujejo tudi z nemškimi trdkami.«

Priznati je treba, da s tega vidika še nismo presojali antisemitizma v Jugoslaviji. Vsekakor se nam na ta način pokaže delovanje raznih zaslužnih politikov v pravi luči. V njih vidimo torej glavne pospeševalce tesnih jugoslovansko-nemških odnošajev, čeprav tega v skromnosti, na pr. Ljotić, ne trobijo v svet...

Kupujte**ori trdkah ki
oglašujejo v****„EDINOSTI“!****Golobje — pomočniki
človeštva**

Znano je, da je golob žival, ki ima silno razvit čut za orientacijo ter da ima izredno navezanost do svojega doma, do svojega golobnjaka. To njegovo lastnost so ljudje uporabili in si ga vzgojili v različne pomočnike v najrazličnejših težkih položajih, ko vsa druga sredstva odpovejo. Posebno si je golobe vzelo v službo novinarstvo.

Pred nedavnim so se vozile važne politične osebe iz Evrope v Ameriko. Na parniku je bilo več zastopnikov tiska, ki so kar tekmovali med seboj, kdo bo čim več in čim bolj izčrpno poročal svojemu časopisu o teh osebah. In ko so izstopili v New-Yorku v kasnih popoldanskih urah, ko pa se je stvarstvo prodajalci časnikov že prodajali časnike s slikami teh politikov, kako se izprehajajo po palubi, kar se je dogodilo v zgodnjih jutranjih urah istega dne. Golob je bil, ki je prinesel negativne na svojih nogah pritrjene v redakcijo časopisa. Med tem, ko je ta novost vzbudila med Amerikanci veliko pozornost, je ta postopek na Japonskem nekaj čisto navadnega. Japonska je dežela, kjer se golobje uporabljajo v slične svrhe najbolj pogosto. Japonska ima okrog 80 tisoč golobov, ki so na tako »delo« navajeni. Samo japonska vojska jih ima okrog 20 tisoč. Ostale golobe uporablja predvsem policija, novinarji, ribiči in zdravniki. Znano je, da ima dnevnik »Tokyo Asahi Shimbun« okrog 400 golobov.

Ribiči jemljejo golobe s seboj na visoko morje, da javijo svojcem, kdaj se vrnejo, kakšen je ribji lov, ali potrebujejo pomoči. Tudi manjše ribiške ladje, čijih lastniki si ne morejo privoščiti radio-odajnika, so v primerih, ko jim odpove stroj, navezani na golobe.

Policija uporablja golobe za hiter in siguren prenos tako vesti, kakor tudi recimo prstnih odtisov, ki so jih našli daktiloskopi na kraju zločina ali tatvine, da bi se moglo čim prej začeti z uspešnim zasledovanjem storilcev.

Ze preje smo omenili japonski dnevnik »Tokyo Asahi Shimbun«. Na strehi pa lače tega časopisa se nahaja posebna postaja za golobe pismošče. Ta časopis je že leta 1893 uporabljal golobe v reporterske svrhe z velikim uspehom. Pa tudi še danes v dobi radia, igranja golobje veliko vlogo. Tako je bilo pri nekem velikem manevru japonske vojske prepovedano leteti nad zemljo, kjer so se manevri vršili. Novinarji so izpustili golobe, ki so jim pritrili posebne fotografske aparate, ki so avtomatično snimali pokrajino, nad katero so leteli golobje in so tako kljub prepovedi oblasti dobili posnetke, ki bi jih sicer ne mogli dobiti. Tako so pri tem manevru v teku osmih dni napravili golobje 1110 foto-posnetkov ter prinesli v redakcijo veliko število poročil. Sigurnost, da pride poročilo na me-

sto, je ob lepem vremenu skoro 100 odst. Največja nevarnost, ki preti golobom, so kragulji vseh vrst, katerim utrjeni golobje ne morejo uiti.

Kot izvrstni letalci so dosegli naravnost rekordne uspehe. Tako je nek 5 let star golob, last omenjenega tokijskega dnevnika, preletel pot od otoka Hachijo v Tokio, kar znaša 290 km, v 390 minutah, torej v 6 in pol urah! Največjo razdaljo, ki je doslej znana, da jo je preletel golob s kakim poročilom, je bila pot od Muro-rana do Tokia, ki znaša celih 800 km, vendar je golob vsled preutrujenosti nekaj ur po tem, ko je došel na mesto, poginil.

Golobe-pismošče so uporabljali skoro vsi narodi, ki so bili zapleteni v svetovno vojno. Začetek tega delovanja in uporabljanja golobov pa je Perzija, od koder se je način prenesel na vzhod in na zahod ter se že v 13. stoletju uporabljal na Japonskem.

FILM**Roman goljufa**

K nam pridejo filmi francoske produkcije po navadi z malo zamudo. Tudi film Saše Guitrija o goljufu, ki je moral postati goljuf, smo dobili že po sezoni. Toda dobili smo ga le in tudi tega smo veseli, čeprav vemo, da film pri nas ne bo imel tistega uspeha, s katerim so ga sprejeli drugod po svetu. Filmska režija je namreč precej nenavadna. Ko se film prične, se je prav za prav že vse končalo, le prav majhna anekdota, prav fracosko duhovita in prišpičena, še sledi. Pri mizi male kavarne sedi starejši mož in piše spomine ter jih skozi ves film prav za prav pripoveduje, tako, da je film sam skoro bi rekel nem, kajti tisto pripovedovanje bi bilo lahko brez škode natisnjeno in si ga človek lahko zmerom prebere pod sliko. Seveda mu pri tem uide mnogo drobnih duhovitosti, ki jih je tekst poln. In kakšna je vsebina tega filma?

Majhen desetletni fant si reši na čudovit način svoje življenje s tatvino. 12 jih sedi za mizo. Vse sorodstvo z dedom in babico. Jedo. Danes so na mizi gobe, sveže, dobre gobe, ki so jih bili prejšnji dan nabrali. Samo mali desetletni junak za kazni ne dobi ničesar, ker ga je dobil oče pri kraji. S poželenjem mora gledati, kako se drugi gostijo. Toda... Gobe so bile zastrupljene in vseh enajst drug za drugim umro. Samo on, mali tat, ki si je življenje takorekoč ukradel, ostane živ. In tako ga zasledujemo skozi vse življenje, ko ga z neko nujnostjo vedno bolj vleče na nepošteno pot. Dokler nekoč za las ne oguljufa tistega, ki mu je rešil življenje. Sedaj gre vase in postane detektiv.

Vse to je pripovedovano z neko svežostjo in duhovitostjo, da je človek vesel in nasmejan, ko se vrne iz kin. jad.